

Siguldas novada pašvaldības
**Bērnu tiesību aizsardzības
programma**

2023.–2028.

SATURS

Ievads	3
Esošās situācijas raksturojums	4
Izglītības nodrošinājums	5
Interesešu izglītība	6
Veselības aprūpe	8
Sociālā aizsardzība	9
Bērnu likumpārkāpumu profilakse un prevencija	14
Bez vecāku gādības palikušo bērnu aprūpe	19
Galvenās problēmas bērnu tiesību aizsardzības jomā	22
<i>Pielikums Nr. 1</i>	24
<i>Pielikums Nr. 2</i>	27
<i>Pielikums Nr. 3</i>	29

Ievads

Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 11. punktā noteikts, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir īstenot bērnu un aizgādībā esošo personu tiesību un interešu aizsardzību.

Atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 66. panta pirmajā daļā noteiktajam pienākumam analizēt stāvokli bērnu tiesību ievērošanas jomā un izstrādāt un īstenot bērnu tiesību aizsardzības programmu, pašvaldība periodiski veic situācijas izvērtējumu bērnu tiesību aizsardzības jomā pašvaldības teritorijā. Situācijas izvērtējumā iegūtā informācija un secinājumi izmantoti bērnu tiesību aizsardzības programmas izstrādē.

Siguldas novada pašvaldībā (turpmāk – Pašvaldība) Bērnu tiesību aizsardzības programma (turpmāk – Programma) tiek veidota kā vidējā termiņa plānošanas dokuments 2023.–2028. gadam un tās mērķis ir bērnu tiesību aizsardzības īstenošana pašvaldības administratīvajā teritorijā, nodrošinot bērnu drošību, veselību, attīstību, labklājību, tiesības uz ģimenisku vidi, atbalstu ģimenēm ar bērniem, bērnu, vecāku, speciālistu izglītošanu. Programmas izstrādes procesā identificētas galvenās problēmas bērnu tiesību nodrošināšanā un izstrādāta starpinstitucionālās sadarbības shēma un rīcības plāns to novēršanai vai mazināšanai.

Ņemot vērā nacionālajā līmenī noteiktos mērķus un rīcības virzienus bērnu tiesību aizsardzības jomā un Programmas 2023.–2028. gadam mērķi, Pašvaldība izvirzījusi četrus rīcības virzienus:

- 1) Izglītības nodrošinājums pašvaldībā, brīvā laika pavadīšanas iespējas;
- 2) Pašvaldības atbalsts ģimenēm ar bērniem;
- 3) speciālistu, bērnu, vecāku izglītošana par bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem;
- 4) veselības aprūpe pašvaldībā.

Programma veidota no 3 daļām – stratēģiskās daļas, rīcības plāna un starpinstitucionālās sadarbības shēmas.

Stratēģiskā daļa satur informāciju par Programmas izstrādes normatīvo pamatojumu, izstrādes procesā iesaistītajām iedzīvotāju grupām un institūcijām, Programmas mērķa grupām un programmas izpildes uzraudzības kārtību (*Pielikums Nr. 1*), kā arī, esošās situācijas raksturojumu (demogrāfisko struktūru, pieejamajiem pakalpojumiem, akcentējot pakalpojumu pieejamību un atbilstību ģimeņu ar bērniem vajadzībām) un galvenajām problēmām bērnu tiesību aizsardzības jomā.

Rīcības plānā iekļauta informācija par plānotajām aktivitātēm, paredzot katrai nepieciešamo izpildes termiņu, par izpildi atbildīgo institūciju un rezultatīvos rādītājus, kas jāsasniedz. (*Pielikums Nr. 2*)

Starpinstitucionālās sadarbības shēmā iekļauta informācija par bērnu tiesību aizsardzībā iesaistītajām institūcijām un to kompetenci. (*Pielikums Nr. 3*).

Programmas izstrādē izmantoti iedzīvotāju – ģimeņu ar bērniem, dažādu vecuma grupu bērnu aptauju rezultāti, un analizēti speciālistu – sociālā dienesta, bāriņtiesas, izglītības iestāžu, valsts un pašvaldības policijas u.c. institūciju pārstāvju viedokļu apkopojumi.

Esošās situācijas raksturojums

Saskaņā ar Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu ar 2021. gada 1. jūliju izveidots Siguldas novads, kurā apvienots agrākais Siguldas novads, Inčukalna novada Inčukalna pagasts, Krimuldas novads un Mālpils novads. Administratīvi teritoriālās reformas rezultātā pašreiz Siguldas novadu veido Allažu pagasts, Inčukalna pagasts, Krimuldas pagasts, Lēdurgas pagasts, Mālpils pagasts, Mores pagasts, Siguldas pagasts, Siguldas pilsēta. Siguldas novada platība ~1029,4 km².

Pamatojoties uz atlasītajiem datiem no Fizisko personu reģistra, Siguldas novadā deklarēto bērnu līdz 18 gadu vecumam skaits uz 2023. gada pirmo pusgadu ir 7745 bērni.

Pašvaldība pastāvīgi īsteno pasākumu kopumu, kuri ir vērsti uz bērnu pamattiesību nodrošināšanu. Īstenojot Pašvaldībai uzticētās funkcijas, veicot profesionālu sociālo darbu ar ģimenēm, tiek nodrošinātas bērna tiesības uz dzīvību un attīstību. Sniedzot sociālo palīdzību, pakalpojumus, atbalstu ģimenēm, palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšanā, nodrošinot komunālos pakalpojumus, gādājot par vides sakoptību, tiek īstenotas bērna tiesības uz pilnvērtīgiem dzīves apstākļiem.

Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 11. punktā noteikts, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir īstenot bērnu un aizgādībā esošo personu tiesību un interešu aizsardzību. Bērnu tiesību aizsardzības likumā definēti jau konkrēti pašvaldību pienākumi bērnu tiesību aizsardzības jomā.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 66. panta otrās daļas 1. un 2. punktā noteikts, ka pašvaldība sniedz palīdzību un atbalstu ģimenēm, kurās ir bērni, garantējot ikvienam pašvaldības teritorijā dzīvojošam bērnam pajumti, siltumu, apģērbu un vecumam un veselības stāvoklim atbilstošu uzturu, kā arī nodrošina ārpusģimenes aprūpi tiem bērniem, kuriem uz laiku vai patstāvīgi nav savas ģimenes vai kurus viņu pašu interesēs nedrīkst atstāt šajā ģimenē. Tāpat pašvaldības atbildībā ir nodrošināt bērna tiesības iegūt vispārējo vidējo izglītību un sniegt bērniem palīdzību arodapmācībā, organizēt mātes un bērna primāro veselības aprūpi, kā arī organizēt vecāku izglītošanu un saturīgu bērnu brīvā laika pavadīšanu, kā arī veikt citas darbības bērna tiesību nodrošināšanai. Lai īstenotu pašvaldību kompetenci, pašvaldībām ir tiesības veidot institūcijas un iestādes, ar kuru starpniecību nodrošināt likumos noteikto funkciju izpildi, ievērojot pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotāju, t.sk. bērnu intereses un tiesības.

Siguldas novada administratīvajā teritorijā bērnu tiesību ievērošanu savas kompetences robežās nodrošina Siguldas novada Bāriņtiesa, Siguldas novada pašvaldības Sociālais dienests, Siguldas novada pašvaldības Centrālās pārvaldes Izglītības un sporta pārvalde (izglītības iestādes), Siguldas novada Pašvaldības policija, Siguldas novada Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupa un Valsts policija.

Lai veicinātu dažādu nozaru attīstību, Pašvaldība 2023. gada 14. jūlija domes sēdē pieņēmusi lēmumu uzsākt stratēģiju izstrādi izglītībā, kultūrā, sportā un aktīvajā atpūtā, kā arī sociālajā jomā un jauniešu politikas attīstībā visā novada teritorijā.

Stratēģiju izstrādei definēti darba uzdevumi ir veikt šo nozaru situācijas novērtējumu, tai skaitā attīstības tendences un prognozes, nosakot stiprās, vājās puses un attīstības tendences, definēt nozares stratēģiskos uzstādījumus un sasniedzamos darbības rezultātus, noteikt attīstības perspektīvu, nodrošināt novada nozaru speciālistu un citu sabiedrības pārstāvju līdzdalību stratēģiju izstrādē, veicot iedzīvotāju viedokļu apzināšanu, iesaistot darba grupās un sabiedriskajās apspriedēs.

Jaunatnes politikas stratēģija 2023.–2028. gadam ir vidēja termiņa plānošanas dokuments, kurā tiek noteikta novada jaunatnes nozares attīstības vīzija, mērķi, uzdevumi un rīcības plāns. Jaunatnes politikas stratēģijā ietverti Siguldas novada jauniešu aptaujas anketas rezultāti, esošās situācijas novērtējums, Siguldas novada jaunatnes politikas programmas 2019.–2021. gadam izvērtējums, rīcības plāns, sabiedrības līdzdalība stratēģijas izstrādē. Jaunatnes politikas stratēģijas izstrādē ir ņemti vērā ieteikumi, kas saņemti 2023. gada 8. jūnijā notikušās Jaunatnes lietu konsultatīvās padomes sēdes un Siguldas novada Jauniešu domes sēdes laikā, kā arī starpnozaru institūciju dalībnieku tikšanās rezultāti.

Izglītības nodrošinājums

Siguldas novada pašvaldības prioritārais uzdevums izglītības jomā ir nodrošināt kvalitatīvu, konkurētspējīgu, izglītojamo vajadzībām un spējām atbilstošu un pieejamu izglītību ne tikai novada, bet arī apkārtnē teritoriju bērniem un jauniešiem. Šī uzdevuma īstenošanai Siguldas novadā izveidots visu vispārējās izglītības pakāpju iestāžu tīkls. Lai nodrošinātu izglītības pieejamību visās izglītības pakāpēs, pašvaldība regulāri analizē bērnu dzimstības dinamiku un tās korelāciju ar izglītojamo skaitu atbilstošajā vecuma grupā.

Izglītības jomā ir plašs piedāvājums ar izciliem sasniegumiem (piemēram, Siguldas Valsts ģimnāzijas, Siguldas pilsētas vidusskolas), kas veicina skolēnu pieaugumu. Siguldas novada iestāžu skolēni aktīvi piedalās dažādos nacionāla un reģionāla mēroga konkursos un olimpiādēs, iegūstot godalgotas vietas un atzinības rakstus. Ņemot vērā Covid-19 krīzes ietekmi uz izglītības procesu kopumā un sarežģīto audzināšanas darbu, izglītības iestādes aktīvi iesaistās dažādos projektos. Vidējās un pamatizglītības līmenī 2020./2021. gadā tika īstenoti vairāki projekti ar mērķi sniegt atbalstu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas mazināšanai, veicināt izglītojamo izpratni un atbildību par cieņpilnām savstarpējām attiecībām, sociālām prasmēm un vērtību orientāciju. Skolēni apguva prasmes izteikt savas emocijas un sadarboties ar vienaudžiem (ESF projekts “PuMPuRS”, Biedrības Rīga Men's Group”, “Garīgās veselības veicināšanai skolā”, „Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai”, “Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs”, “Esi tagad” u.c.). Uzsākot 2023./2024. mācību gadā, Siguldas pilsētas vidusskolā ieviests projekts “KiVa” (programma vardarbības mazināšanai vienaudžu vidū).

Pamatizglītību Siguldas novadā var apgūt ne tikai Siguldas pilsētā, bet arī Allažos, Morē, Inčukalnā, Mālpilī, Krimuldā un Lēdurgā. Katra izglītības iestāde ir unikāla pēc savas darbības principiem. Mores pamatskola piedāvā apgūt pirmsskolas izglītības programmu un pamatizglītību vispārējā izglītībā un speciālajā izglītībā. Savukārt Laurenču sākumskola un Allažu pamatskola aktīvi iesaistās Ekoskolu programmā.

Pašvaldība nodrošina iespējas apgūt pirmsskolas izglītību, pamatizglītību un vidējo izglītību, kā arī, profesionālās ievirzes izglītību.

Pirmsskolas izglītība tiek nodrošināta:

1) Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs (turpmāk – PII) – PII “Ābelīte”, PII “Ieviņa”, PII “Pīlādzītis”, PII “Pasaciņa”, PII “Tornīši”, nepilna laika grupas “Kastanītis” PII “Tornīši”, PII “Ezerciems”, PII “Krimulda”, PII “Māllēpīte”, PII “Minka”, PII “Minka” filiāle “Lapsiņa”, PII “Saulīte”, Allažu pamatskolas pirmsskolas grupās, Mores pamatskolas pirmsskolas grupās, Garlība Merķeļa Lēdurgas pamatskolas pirmsskolas grupās.

2) Privātajās pirmsskolas izglītības iestādēs, kurām ir līgums ar pašvaldību (turpmāk – PPII) –

PPII “Pumpurdārzs”, Harmoniskas attīstības pirmsskolā “Esme”, PPII “Sirdsapziņas skola”, Siguldas Valdorfa PII.

Pamatizglītība un vispārējā vidējā izglītība tiek nodrošināta-

Siguldas Valsts ģimnāzijā, Siguldas pilsētas vidusskolā, Siguldas 1. pamatskolā, Allažu pamatskolā, Mores pamatskolā, Laurenču sākumskolā, Krimuldas vidusskolā, Garlība Merķeļa Lēdurgas pamatskolā, Mālpils vidusskolā, Inčukalna pamatskolā.

Profesionālās ievirzes izglītība tiek nodrošināta-

Siguldas Mākslu skolā “Baltais Flīģelis”, Inčukalna Mūzikas un mākslas skolā, Krimuldas Mūzikas un mākslas skolā, Mālpils Mūzikas un mākslas skolā, Maijas Pīlāgas Lēdurgas mākslas skolā, “Futbola Skola Sigulda”, Siguldas Sporta skolā.

Agrīnā un pirmsskolas vecuma bērniem tiek piedāvātas muzikālās attīstības iespējas “Yamaha” mūzikas skolā un “Orff” mūzikas studijā.

Interesešu izglītība

Interesešu izglītība ir personas individuālo izglītības vajadzību un vēlmju īstenošana neatkarīgi no vecuma un iepriekš iegūtās izglītības, kā arī saturīga brīvā laika ārpus formālās izglītības pavadīšanas iespēja, kuras laikā katrs pilnveido savas intereses - mācās dejot, dziedāt, spēlēt kādu mūzikas instrumentu, gleznot, nodarbojas ar sportu, vides pētniecību vai ko citu. Interesešu izglītība ir brīvprātīga, tās uzsākšanai nav nepieciešama noteiktai izglītības pakāpei atbilstoša izglītība. Tās mērķis ir attīstīt bērnu un jauniešu spējas un talantus; nodrošināt iespējas radošai pašizpaušmei un savas individualitātes izkopšanai; nodrošināt saturīgas un lietderīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas; sekmēt pilsoniskās un nacionālās identitātes attīstīšanu; veicināt preventīvo darbu negatīvo tendenču novēršanai jaunatnes vidū; nodrošināt ievirzi karjeras izvēlē; iegūt praktiskam darbam un dzīvei derīgu papildizglītību.

Interesešu izglītības programmas Siguldas novadā īsteno Pašvaldības dibināta interesešu izglītības iestāde – Siguldas novada Jaunrades centrs: vispārējās izglītības iestādes – skolas un PII, un profesionālās ievirzes izglītības iestādes – Siguldas Sporta skola; Mākslu skola “Baltais Flīģelis”, Mālpils Mūzikas un mākslas skola, Krimuldas Mūzikas un mākslas skola, Maijas Pīlāgas Lēdurgas mūzikas un mākslas skola, kā arī privātās izglītības iestādes un komersanti, kuri saņēmuši Siguldas novadas pašvaldības licences interesešu izglītības programmu īstenošanai.

Interesešu izglītībā tiek piedāvātas dažādas izglītojošas programmas: kultūrizglītības (dejas māksla, mūzika, vizuālā un lietišķā māksla, teātra māksla u.c.); tehniskās jaunrades (tehniskā modelēšana, automodelisms, elektronika, video, foto u.c.); vides izglītības (mazpulki, gidi, ekoloģija, floristika, vides pētnieki u.c.); jaunatnes darba (skolēnu pašpārvaldes, jaunatnes klubi un interesešu grupas, skauti un gaidas u.c.); sporta (sporta dejas, šahs un dambrete, orientēšanās, tūrisms, basketbols u.c.); citas (žurnālistika, estētikas skola, stila mācība, svešvaloda, literārā jaunrade u.c.).

Attiecīgi 2022./2023. mācību gadā Pašvaldības izglītības iestādēs tiek īstenotas 148 interesešu izglītības programmas, tajās iesaistīti 2319 skolēni, – no tiem Siguldas novada Jaunrades centrā – 252;

profesionālās ievirzes skolās īstenotajās interešu izglītības programmās – 296; skolās – 1771. Programmās kopā – 3124 (skolēni, kuri apmeklē ne tikai vienu, bet vairākas programmas).

Siguldas novadā tiek īstenotas komersantu, biedrību vai nodibinājumu 74 licencētas interešu izglītības programmas un 50 neformālās izglītības programmas.

Siguldas novada Jaunrades centrs nodrošina plašu bezmaksas izglītojošu un kvalitatīvu interešu pulciņu piedāvājumu bērniem un jauniešiem. Jaunrades centra darbības virzieni ir: brīvā laika pavadīšanas organizēšana jaunāko klašu skolas vecuma bērniem – “Ideju namiņš”; interešu izglītības programmu īstenošana; darba ar jaunatni organizēšana un īstenošana – jauniešu iniciatīvu centrs “Mērķis”. Siguldas novada Jaunrades centrā 2022./2023. mācību gadā tiek īstenotas 19 interešu izglītības programmas.

Interešu izglītības programmas “Ideju namiņš” mērķauditorija ir skolēni vecumā no 7 līdz 12 gadiem. Skolēniem ir iespēja satikties ar draugiem, darboties ar Lego, spēlēt dažādas galda spēles, piedalīties radošajās darbnīcās un meistarklasēs. Kopā ar pedagogiem var apgūt jaunas prasmes un iemaņas, strādājot ar dažādiem materiāliem un veidojot noderīgas lietas – suvenīrus, dāvanas un apsveikumus. “Ideju Namiņš” ir droša vieta, kur bērns pēc skolas mācību stundām var izpildīt mājas darbus, sagaidīt vakaru kopā ar draugiem un pedagogiem. Šeit var arī pavadīt brīvo laiku, ja pulciņš, kuru apmeklē Jūsu bērns, sākas vēlāk un nav iespējas nokļūt mājās līdz tā sākumam. Jauniešu iniciatīvu centrs “Mērķis” veicina, motivē un atbalsta jauniešu iniciatīvu grupas; organizē izglītojošus seminārus, apmācības un lekcijas par jauniešu interesējošām tēmām un jomām; organizē un iesaista dažādu pasākumu norisēs; izglīto un atbalsta jauniešus projekta izstrādāšanā un realizēšanā; veicina novada jauniešu brīvprātīgās aktivitātes; iesaista jauniešus novada sabiedriskajā dzīvē; nodrošina jauniešu vajadzības un intereses ar atbilstošu informāciju. Katru dienu jauniešu iniciatīvu centru “Mērķis” apmeklē 40 līdz 50 jauniešu vecumā no 11 līdz 19 gadiem; pārsvarā vecumā no 13 līdz 14 gadiem. Jaunieši vecumā no 16 līdz 18–19 gadiem vairāk apmeklē organizētus pasākumus.

Profesionālās ievirzes izglītība ir sistematizēta zināšanu un prasmju apguve, kā arī vērtību orientācijas veidošana mākslā, kultūrā vai sportā līdztekus pamatizglītības vai vidējās izglītības pakāpei, kas dod iespēju sagatavoties profesionālās izglītības ieguvei izraudzītajā virzienā. Siguldas novadā profesionālās ievirzes izglītību 2022./2023. mācību gadā apgūst 1594 audzēkņi, tiek īstenotas 46 programmas, – no tām 13 īsteno Siguldas Sporta Skola, 33 ir profesionālās ievirzes programmas, kuras īsteno Mākslu skola “Baltais Flīģelis”, Mālpils Mūzikas un mākslu skola, Inčukalna Mūzikas un mākslas skola, Maijas Pīlāgas Lēdurgas Mākslas skola un Krimuldas Mūzikas un mākslas skola.

Pašvaldības programmas “Nodarbinātības pasākumi vasaras brīvlaikā personām, kuras iegūst izglītību vispārējās speciālās vai profesionālās izglītības iestādēs” ietvaros piedāvā darbavietas skolēniem vecumā no 13 līdz 14 gadiem. Darbavietas tiek nodrošinātas pašvaldības iestādēs un struktūrvienībās, kā arī komersantu, biedrību vai nodibinājumu darbavietās, kuri noslēguši ar pašvaldību vienošanos par nodarbinātības organizēšanu. Darbs tiek piedāvāts četras stundas dienā – divas nedēļas, saņemot atlīdzību no valstī noteiktās minimālās darba algas par faktiski nostrādāto laiku.

Komersantus, biedrības vai nodibinājums un skolēnus vecumā no 15 līdz 19 gadiem aicinām pašvaldība aicina iesaistīties Nodarbinātības valsts aģentūras (turpmāk – NVA) skolēnu nodarbinātības

programmā. NVA programmā skolēns var strādāt vienu mēnesi. Atalgojums ir valstī noteiktās minimālās darba samaksas apmērā par pilnu nostrādāto darba laiku mēnesī. Pašvaldība komersantiem, biedrībām vai nodibinājumiem, kuri ar pašvaldību būs noslēguši līgumu, apmaksās 50 procentus no NVA nodarbinātības programmā iesaistīto Siguldas novada skolēnu darba algas.

Pašvaldība, sadarbojoties ar novada uzņēmējiem, kopš 2010. gada īsteno skolēnu nodarbinātības programmu, sniedzot iespēju novadā deklarētiem jauniešiem apgūt pirmās darba prasmes un lietderīgi izmantot vasaras brīvlaiku, 2022. gadā programmā nodarbināti 175 skolēni; 2022. gadā – 291 skolēns.

Tāpat Pašvaldība jau 12. gadus izsludina atklātu konkursu bērnu un jauniešu vasaras nometņu atbalstam, kuru mērķis ir veicināt bērnu un jauniešu saturīgu, lietderīgu brīvā laika pavadīšanu, popularizēt veselīgu dzīvesveidu, kā arī atbalstīt nevalstisko organizāciju un fizisko personu iniciatīvu bērnu un jauniešu brīvā laika organizēšanā. Projekta mērķauditorija ir Siguldas novadā deklarētie bērni un jaunieši vecumā no 4 līdz 18 gadiem. 2022. gada vasarā konkursā tika atbalstītas 13 nometnes, piešķirot līdzfinansējumu 13 000 eiro apmērā; 2023.gadā – 14 nometnes – piešķirot līdzfinansējumu 15 140 eiro apmērā. Pašvaldība organizē konkursus, ja iespējams izmantot Eiropas Sociālā fonda un Izglītības zinātnes ministrijas finanšu līdzekļus, 2021. gadā kopumā administrēta 16 nometņu īstenošana; 2022. gadā – 23 nometnes.

Veselības aprūpe

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 12. panta otro daļu bērnam ir tiesības uz bezmaksas veselības aprūpi, ko nosaka valsts programma.

Veselības aprūpi Siguldas novadā veic 18 ģimenes ārsti, pa vienam ģimenes ārstam Mores un Allažu pagastā, Lēdurgas pagastā, Siguldas pilsētā darbojas vairākas ārstu prakses.

SIA „SIGULDAS SLIMNĪCA” nodrošina veselības aprūpi Siguldas novada iedzīvotājiem un ir valsts pasūtījums pacientu ārstēšanai:

- 1) valsts apmaksātas dzemdības;
- 2) plānveida pacientu ārstēšana aprūpes programmā ar ģimenes ārsta vai reģionālās slimnīcas nosūtījumu;
- 3) ķirurģiskām, ginekoloģiskām, ortopēdiskām operācijām un terapeitiskiem pacientiem ārstēšanās dienas stacionāra programmā;
- 4) speciālistu ambulatorajām konsultācijām un izmeklējumiem;
- 5) diennakts steidzamās medicīniskās palīdzības punktam Uzņemšanas nodaļā;
- 6) ambulatorajiem rehabilitācijas pakalpojumiem.

Jau vairākus gadus Pašvaldība, ārpus ģimenes ārstu prakses darba laika, SIA “SIGULDAS SLIMNĪCA” nodrošina bezmaksas pediatra konsultācijas novadā deklarētajām ģimenēm. Tā ir iespēja akūtos gadījumos saņemt palīdzību tuvāk savai dzīvesvietai.

Pašvaldības apmaksāto pediatru konsultācijas 2022. gadā ir saņēmuši 344 bērni, no kuriem 13 ir izsniegti norīkojumi stacionārai. Ja pediatru pakalpojumu netiktu sniegts, iespējams, 331 bērns būtu Neatliekamās medicīniskās palīdzības vai Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas patients.

Pašvaldībā katru gadu tiek plānoti un īstenoti dažādi ar veselības veicināšanas aktivitātēm saistīti piedāvājumi, piemēram, tiek rīkotas Veselības dienas, novadā ir daudz sporta klubu.

Pašvaldības administratīvajā teritorijā ir pieejamas ārstu speciālistu prakses, kas sniedz ambulatoros pakalpojumus: ārstniecības persona-podologs, ārsta prakse psihiatrijā, ārsts pneimonologs, 10 zobārstniecības prakses, stereotaktiskās radioķirurģijas centrs “Sigulda”; SIA “IB” klīnika, atbalsts grūtniecēm un jaunajām māmiņām (dūlas atbalsts, sertificētas zīdīšanas konsultantes utml), netradicionālās medicīnas centrs, kas piedāvā homeopātu, pediatra-homeopāta, uztura speciālistu, dziednieku, manuālā terapeita un masāžu pakalpojumus, ārstnieciskās masāžas prakse, klīnika “Ģimenes sirds” (ginekologs (gin. USG), vecmātes, dabīgās ģimenes plānošanas konsultanti, radiologs-diagnostis, fizioterapeiti, masieris, uztura speciālists, psihologs, dermatologs), e-radiologs Magnētiskā rezonanse.¹

Valsts apmaksāts zobārstniecības pakalpojums bērniem tiek nodrošināts ārsta prakses vietās, kuras ir noslēgušas līgumu ar Nacionālo veselības dienestu.

Pašvaldībā ir pieejami klientu vajadzībām atbilstoši, droši, funkcionāli moderni, augstas kvalitātes laboratorijas pakalpojumi un klientu apkalpošanas servisu nodrošina divas laboratorijas - SIA “E. Gulbja laboratorija” Siguldas filiāle un SIA “Centrālā laboratorija” Siguldas filiāle. Siguldas slimnīcā pieejamas pediatra konsultācijas arī brīvdienās, svētku dienās.

Sociālā aizsardzība

Pašvaldības atbalsts ģimenēm ar bērniem.

Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 11. punktā noteikts, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir īstenot bērnu un aizgādībā esošo personu tiesību un interešu aizsardzību. Savukārt, Bāriņtiesu likuma 4. panta otrajā daļā norādīts, ka bāriņtiesa prioritāri nodrošina bērna vai aizgādībā esošās personas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību. Atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 11. panta 2. punktam pašvaldības viens no uzdevumiem ir sniegt sociālos pakalpojumus vai organizēt to sniegšanu ģimenēm ar bērniem, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi, audžuģimenēm [...]. Līdz ar to, būtiski izvērtēt pašvaldībā esošo situāciju pilnvērtīgas dzīves apstākļu nodrošināšanā, labvēlīgas sociālās vides nodrošināšanā un bērnu un bez vecāku gādības palikušo bērnu tiesības augt ģimeniskā vidē.

Pēc Siguldas novada pašvaldības Sociālā dienesta (turpmāk – Sociālais dienests) sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu administrēšanas lietojumprogrammas (turpmāk – SOPA) datiem secināms, ka pašvaldībā ir 197 ģimene, kura ir Sociālā dienesta klienti un kurā ir nepieciešams sniegt sociālos pakalpojumus un/vai palīdzību.

Sociālais dienests sniedz sekojošus pakalpojumus:

1. Asistenta un pavadoņa pakalpojums.

Pakalpojums tiek sniegts bērniem no 5 līdz 18 gadu vecumam, kuriem ar VDEĀVK lēmumu ir noteikta invaliditāte un izsniegts atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību, lai nodrošinātu socializāciju ārpus mājas.

¹ Medicīniskā aprūpe Siguldas novadā. Pieejams:

https://www.sigulda.lv/public/lat/sabiedriba/veselibas_aprupe/cita_mediciniska_aprupe/

Pavadoņa pakalpojums tiek sniegts bērniem no 5 līdz 18 gadu vecumam, kuriem ar VDEĀVK lēmumu ir noteikta invaliditāte un izsniegts atzinums par pavadoņa nepieciešamību, lai nodrošinātu socializāciju ārpus mājas.

Asistenta pakalpojums un pavadoņa pakalpojums ir valsts budžeta apmaksāts, to nodrošina personas deklarētās dzīvesvietas pašvaldības Sociālais dienests.

Bērni, kas Siguldas novadā saņem DI projekta sociālās rehabilitācijas pakalpojumus.	Bērni, kas Siguldas novadā saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, par pašvaldības budžeta līdzekļiem.	Bērni, kas Siguldas novadā saņem asistenta pakalpojumu.
31	46	29

2. Sociālā rehabilitācija bērniem ar funkcionāliem traucējumiem vai invaliditāti.

Pakalpojums tiek sniegts, lai sekmētu bērnu ar funkcionāliem traucējumiem sociālās funkcionēšanas spēju attīstību vai uzlabošanu, lai veicinātu bērnu iekļaušanos sabiedrībā. Tiesības saņemt Pakalpojumu ir bērniem ar funkcionāliem traucējumiem vai invaliditāti.

Pašvaldība nodrošina asistenta pakalpojumu bērniem vecumā līdz 5 gadiem, pamatojoties uz pedagoģiski medicīniskās komisijas ieteikumu. Pedagoģiski medicīniskā komisija vērtē asistenta pakalpojuma nepieciešamību, pamatojoties uz izglītības iestādes iesniegumu, iepriekš saskaņojot minēto ar izglītojamā likumiskajiem pārstāvjiem.

3. Sociālās rehabilitācijas pakalpojums bērnam, kurš cietis no prettiesiskām darbībām.

Sociālās rehabilitācija bērniem, kuri cietuši no prettiesiskām darbībām, ir sociālās rehabilitācijas pakalpojumu kopums, kas tiek nodrošināts personām, lai tās spētu atgūt fizisko, psihisko veselību un integrētos sabiedrībā. Tiesības saņemt Pakalpojumu ir bērniem, kuri cietuši no prettiesiskām darbībām (vardarbības). Pakalpojuma piešķiršanas un saņemšanas kārtību nosaka Ministru kabineta noteikumi. Pakalpojums tiek finansēts no valsts budžeta līdzekļiem.

4. Aprūpes pakalpojums bērniem.

Piešķir bērniem ar invaliditāti, lai nodrošinātu aprūpi, uzraudzību, pašaprūpes spēju attīstīšanu un saturīgu brīvā laika pavadīšanu dzīvesvietā. Tiesības saņemt pakalpojumu ir bērniem no 5 līdz 18 gadu vecumam, kuriem ar VDEĀVK lēmumu ir noteikta invaliditāte un izsniegts atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību, ja bērna likumiskais pārstāvis vai audžuģimene nodarbinātības vai citu objektīvu iemeslu dēļ nevar nodrošināt šī bērna aprūpi un uzraudzību nepieciešamajā apjomā un Sociālais dienests ir konstatējis šādas aprūpes nepieciešamību. Minētais pakalpojums ir pašvaldības budžeta apmaksāts pakalpojums;

5. Ģimenes asistenta pakalpojums.

Sociālais pakalpojums personai vai ģimenei, kuru spējas sociāli funkcionēt un iekļauties sabiedrībā dažādu sociālu, garīgu, fizisku traucējumu dēļ ir apgrūtinātas. Pakalpojums tiek nodrošināts personai vai ģimenei, kuru spējas sociāli funkcionēt un iekļauties sabiedrībā dažādu sociālu, garīgu, darbnespējas, invaliditātes, pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas, atkarības, vardarbības vai ilgstošas nabadzības un citu faktoru izraisīto negatīvo sociālo seku dēļ ir apgrūtinātas, un kam/kuram saskaņā ar sociālā darba speciālista sniegto atzinumu nepieciešams ģimenes asistenta pakalpojums.

6. Sociālās rehabilitācijas pakalpojums atkarīgām un līdzatkarīgām personām – tiek nodrošināts pilngadīgām personām un bērniem, kuriem ir izveidojusies atkarība no narkotiskajām, toksiskajām vai citām apreibinošām vielām vai no atkarību izraisošiem procesiem, kā arī bērniem, kuriem ir radušies psihiski vai uzvedības traucējumi alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošu vielu lietošanas dēļ.

Psihologa pakalpojuma nepieciešamība ģimenēs ar bērniem palielinās, piemēram, 2020. gadā 17 ģimenēm ar bērniem un 2021. gadā 30 ģimenēm ar bērniem. Šobrīd sociālajā dienestā strādā 1 psihologs, tāpat psihologa pakalpojums tiek nodrošināts sociālajam dienestam slēdzot līgumu par psihologa pakalpojuma nodrošināšanu (ārpakalpojums). Šobrīd psihologa pakalpojums tiek sniegts atbilstoši psihologa pakalpojuma saņēmēju rindai, kas nozīmē, ka tūlītēja (krīzes situācijā) psihologa pakalpojuma sniegšana ir apgrūtināta.

7. Atbalsta un izglītojošās grupas.

Atbalsta un/vai izglītojošās grupas pakalpojums nodrošina personām iespēju mazināt sociālo izolētību, grupā risināt esošās problēmas, vairot izpratni par sevi, gūt motivāciju un saņemt atbalstu un informāciju to risināšanai, lai uzlabotu savu funkcionēšanu un sociālo situāciju. Pakalpojums ietver profesionāli vadītu nodarbību ciklu saskaņā ar atbilstošu programmu un nodarbību plānu. Tiesības saņemt Pakalpojumu ir personai, kura izteikusi vēlēšanos tajā darboties vai to dalībai grupā norīkojis sociālais darbinieks vai cits speciālists.

Sociālais dienests piedāvā sekojošas izglītojošas un atbalsta grupu pakalpojumu veidus:

- CAP – Ceļvedis, audzinot pusaudzi;
- BEA – Bērnu emocionālā audzināšana;
- “Izproti sava bērna bailes”.

Izglītojošās nodarbības lekciju veidā gan bērniem/jauniešiem, gan vecākiem.

Minēto pakalpojumu ir tiesības saņemt ikvienai personai. Pakalpojums ir pašvaldības budžeta apmaksāts;

8. Sociālā darba pakalpojums.

Nodrošina palīdzību personām, ģimenēm, personu grupām un sabiedrībai kopumā veicināt vai atjaunot savu spēju sociāli funkcionēt, radīt šai funkcionēšanai labvēlīgus apstākļus, kā arī veicināt sociālās atstumtības un riska faktoru mazināšanu, attīstot personas resursus un iesaistot atbalsta sistēmās. Tiesības saņemt minēto pakalpojumu ir ikvienai personai, kurai savu sociālo vajadzību realizēšanai ir nepieciešama sociālā darbinieka palīdzība. Sociālā darba pakalpojums ir pašvaldības budžeta apmaksāts;

9. Sociālās rehabilitācijas pakalpojums vardarbību veikušām un vardarbībā cietušām personām.

Pakalpojumu piešķir pilngadību sasniegušām vardarbību veikušām un vardarbībā cietušām personām. Minētais pakalpojums ir valsts budžeta apmaksāts.

10. Pašvaldības transporta un / vai mobilā pacēlāja pakalpojums

Pakalpojums ir atbalsta pakalpojums personai, nokļūšanai uz/no ārstniecības iestādēm, valsts vai pašvaldības institūcijām.

Specializētā transporta pakalpojums ir pašvaldības budžeta apmaksāts;

11. Higiēnas pakalpojums.

Pakalpojums ietver mazgāšanos dušā, veļas mazgāšanu un veļas žāvēšanu ar mērķi nodrošināt pakalpojumus personām, kurām, sociālo apstākļu vai sociālo prasmju trūkuma dēļ, nav iespējams nodrošināt savu un savu ģimenes locekļu personisko higiēnu.

12. Speciālistu pakalpojumi.

Pakalpojumi nodrošina personai klātienē profesionālu psihologa vai citu speciālistu palīdzību, kura objektīvu apstākļu dēļ to nespēj pati sev nodrošināt.

Tiesības saņemt Pakalpojumu ir ģimenēm (personām):

- krīzes situācijās;
- atkarības problēmu risināšanai;
- psiholoģiskai izpētei;
- bērnu uzvedības problēmu gadījumos u.c.

Sociālie pakalpojumi institūcijā:

1. Atelpas brīža pakalpojums

Pakalpojums nodrošina īslaicīgu diennakts sociālās aprūpes pakalpojumu personām no 3 gadu vecuma ar smagiem funkcionāliem traucējumiem, kuras dzīvo ģimenēs un kurām ir izsniegts VDEAK atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību sakarā ar smagiem funkcionāliem traucējumiem.

2. Sociālās rehabilitācijas pakalpojums institūcijā bērniem vai ģimenēm ar bērniem

Pakalpojums nodrošina profesionālu psihosociālu palīdzību ar diennakts izmitināšanu. Tiesības saņemt Pakalpojumu ir bērniem vai ģimenēm ar bērniem, kuri:

- nonākuši krīzes situācijā;
- cietuši no prettiesiskām darbībām.

3. Ilgstoša sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija institūcijā bērniem.

Pakalpojums, kas nodrošina pilnu aprūpi un sociālo rehabilitāciju, ja nav iespējama aprūpe un audzināšana audžuģimenē vai pie aizbildņa, ja bērni nesaņem valsts finansētus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumus saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.1 pantu. Pakalpojums tiek finansēts no Pašvaldības budžeta līdzekļiem, pamatojoties uz bāriņtiesas lēmumu.

4. Sociālās rehabilitācija pilngadīgām personām vai ģimenēm ar bērniem institūcijā.

Sociālās rehabilitācijas pakalpojums institūcijā personām, kurām objektīvu apstākļu dēļ pakalpojums ir nepieciešams, lai sekmētu personu sociālās funkcionēšanas spēju attīstību vai uzlabošanu, lai veicinātu personu iekļaušanos sabiedrībā .

Tiesības saņemt Pakalpojumu ir pilngadīgām personām vai ģimenēm ar bērniem, kuriem nav pietiekamu iemaņu dzīvot patstāvīgi un nodrošināt savas pamatvajadzības.

Sociālais dienests sniedz sekojošo sociālo palīdzību:

Sociālais dienests nodrošina ne tikai sociālos pakalpojumus, bet sniedz arī sociālo palīdzību, kas ietver arī sociālo pabalstu piešķiršanu, tostarp ģimenēm ar bērniem.

1. Siguldas novada pašvaldības domes 2021. gada 14. oktobra saistošie noteikumi Nr. 22 “Par maznodrošinātas mājsaimniecības ienākumu sliekšni un sociālās palīdzības pabalstiem Siguldas novadā” nosaka kārtību, kādā tiek piešķirts trūcīgas vai maznodrošinātas mājsaimniecības statuss.

2. Siguldas novada pašvaldības domes 2021. gada 4. novembra saistošie noteikumi Nr. 24 “Par Siguldas novada pašvaldības brīvprātīgas iniciatīvas pabalstiem” nosaka Siguldas novada pašvaldības brīvprātīgas iniciatīvas pabalstu veidus, apmērus, piešķiršanas kārtību un to personu loku, kurām ir tiesības saņemt šajos noteikumos minētos pabalstus, kā arī pieņemto lēmumu apstrīdēšanas un pārsūdzības kārtību.

3. Siguldas novada pašvaldības domes 2021. gada 14. oktobra saistošie noteikumi Nr. 23 “Par sociālajām garantijām bez vecāku gādības palikušam bērnam Siguldas novadā” nosaka Siguldas novada pašvaldības materiālā atbalsta veidus, apmērus, pieprasīšanas un saņemšanas kārtību:

- pilngadību sasniegušam bez vecāku gādības palikušam bērnam un bārenim pēc ārpusģimenes aprūpes izbeigšanās;

- aizbildņiem, adoptētajam, audžuģimenēm (specializētajām audžuģimenēm), bērnu atbalstam, par kuriem Siguldas novada Bāriņtiesa ir pieņēmusi lēmumu par bērna ārpusģimenes aprūpi.

Pabalstu veidi:

1. pabalsti bārenim un bez vecāku gādības palikušam bērnam pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās.

2. mājokļa pabalsts pilngadību sasniegušam bez vecāku gādības palikušam bērnam un bārenim pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās.

3. pabalsts aizbildņa atbalstam.

4. pabalsts adoptētajam pirmsadopcijas periodā bērna uzturam;

5. pabalsti audžuģimenei (specializētai audžuģimenei):

6. pabalsts mācību līdzekļu iegādei aizbildnībā esošam bērnam;

7. pabalsts ēdināšanai bārenim un bērnam, kurš palicis bez vecāku gādības.

Sociālā dienesta Ģimenes atbalsta nodaļa veic sociālo darbu un sniedz sociālos pakalpojumus ģimenēm ar bērniem. Ģimenes atbalsta nodaļas konsultācijas, atbalstu un palīdzību var saņemt ikviens problēmsituācijā nonācis bērns vai ģimene. Mērķis ir palīdzēt ģimenei atrisināt vai mazināt sociālās problēmas, attīstot pašas ģimenes vai personas resursus un iesaistot atbalsta sistēmas.

Ģimenes atbalsta nodaļā var vērsties ģimenes, sastopoties ar:

- grūtībām bērna audzināšanā;
- konfliktsituācijām;
- krīzes situācijām (piem., šķiršanās, tuvinieka slimība, bezdarbs);
- vardarbību;

Ģimenes atbalsta nodaļā 2023. gada pirmajā pusgadā uzsāktas 93 sociālā gadījuma ģimenes, īslaicīgās intervences, atbalsta, pakalpojumu lietas, 48 jauniešu lietas un 29 citi dažādi gadījumi.

Sociālā dienesta Ģimenes atbalsta nodaļā 2022. gadā tika pieņemti 99 lēmumi par pakalpojuma piešķiršanu, no tiem 8 lēmumi par ģimenes asistenta piešķiršanu ģimenei, 23 lēmumi par atkarību speciālista pakalpojuma piešķiršanu, 25 lēmumi par sociālās rehabilitācijas pakalpojumu dzīvesvietā bērniem, kas cietuši no prettiesiskām darbībām, 29 lēmumi par psihologa pakalpojuma piešķiršanu (Lēdurga, Mālpils, Sigulda) Dainas pakalpojums šeit neietilpst, 25 lēmumi par sociālās rehabilitācija pakalpojumu pilngadīgai personai, kas cietusi no prettiesiskām darbībām, 5 lēmumi par sociālās rehabilitācijas pakalpojuma piešķiršanu pilngadīgai personai var-darbīgas uzvedības mazināšanai.

Šajā laukā Sociālā dienests uzdevums ir: atbalstu informācijas un pakalpojumu pieejamībai, sniegt attīstošu un virzošu, atbalstu, izmantojot psihosociālās vai kosultēšanas darba metodes, sniegt atbalstu, lai spētu noorientēties iespējās patstāvīgi, vai ar ģimenes, vai ar citu specialistu atbalstu risināt problemātiku, pārstāvēt mērķa grupas intereses un vajadzības starpprofesionālā, starpinstitucionālā vai kopienas līmenī.

Brīvprātīgo mentoru piesaiste – šis tiek izvērtēts Sociālā dienesta un jaunieša sadarbībā. Mentori ir brīvprātīgi, nav algoti.

2022. gadā īstenots projekts “Piedzīvo”, kurā piedalījās 12 novada jaunieši.

2023. gada vasarā Sociālais dienests sadarbībā ar Biedrību Palēciens Tev īstenoja projektu 12 Siguldas novada jauniešiem un 12 Tukuma novada jauniešiem.

Aktivitātes rezultātā 24 jauniešiem tika nodrošināta iekļaujoša vide un labvēlīgi apstākļi jauniešu diskusijām un socializācijas aktivitātēm. Attīstītas komunikācijas prasmes, uzlabots pašvērtējums, uzlabotas konfliktu risināšanas prasmes un kritiskā domāšana. Vienlaikus jaunieši pilnveidos medijpratības prasmju attīstību, informācijas meklēšanas, salīdzināšanas, kritiskās domāšanas iemaņu attīstīšanu. Jaunieši iepazīsies ar Latvijas pilsētām, cilvēkiem, dabu, sakops apkārtni, tādejādi tiks veicināta piederības sajūta savai valstij un arī pilsoniskā līdzdalība.

Bērnu likumpārkāpumu profilakse un prevencija

Saskaņā ar Nacionālās drošības likuma 17. panta 1. punktā un Pašvaldību likuma 14. panta pirmās daļas 14. punktā noteikto pienākumu piedalīties sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanā, tostarp izveidojot un finansējot pašvaldības policiju un atbilstoši likuma “Par policiju” 19. panta pirmajā daļā ietvertajam deleģējumam, ir izveidota institūcija (iestāde) – Siguldas novada Pašvaldības policija (turpmāk – Pašvaldības policija), kura savas kompetences uzdevumus un funkcijas veic publiskās personas (Pašvaldības) vārdā.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 58. pants noteic Pašvaldības pienākumu bērnu likumpārkāpumu profilaksei, atbilstoši tam, arī Valsts policija un Pašvaldības policija aktīvi iesaistās bērnu un jauniešu neformālās izglītības pasākumos, lai skaidrotu bērniem uzvedības normas sabiedrībā, audzinātu bērnus precīzas likumpaklausības ievērošanas garā, kā arī radītu viņos cieņas pilnu attieksmi pret citu tiesībām, godu un pašcienību, pret sadzīves noteikumiem, audzinātu bērnus apzinīgu attieksmi pret saviem pienākumiem un atbildību sabiedrības priekšā.

Likumpaklausības audzināšanā un likumpārkāpumu profilakses kontekstā, sadarbojoties Valsts policijai, Pašvaldības policijai un Pašvaldības izglītības iestādēm, regulāri tiek plānotas, organizētas un nodrošinātas tikšanās ar Pašvaldības izglītības iestāžu audzēkņiem (turpmāk – tikšanās), kuru laikā Pašvaldības policijas amatpersonas iepazīstina bērnus ar būtiskākajiem drošības nosacījumiem sabiedriskās (publiskās) vietās, bērnu individuālo drošību sastopoties ar dažādu sociālo grupu pārstāvjiem, bērnu drošību internetā vai citā digitālajā vidē. Vienlaikus gan policijas amatpersonu informatīvā stāstījumā, gan diskusijās ar bērniem tik apskatītas aktuālas un laikmetīgas problēmas, kā piemēram, tēmas par mobingu, atkarību izraisošām vielām, emocionālo vardarbību un psiholoģiskajiem aspektiem.

Pašvaldības policija ir izstrādājusi un apstiprinājusi vizuāli informatīvo prezentāciju un grafiku, kuru ikgadēji aktualizē, vai aktualizē attiecīgi izglītības iestāžu pieprasījumam vai atbilstoši tikšanās mērķauditorijai.

Bērnu informētības par individuālo drošību un drošību sabiedriskās vietās nolūkā, bērnu uzvedības pamatprasībām, kā arī nolūkā informēt bērnus par Pašvaldības policijas darba specifiku, kā arī valsts un pašvaldību dienestiem kopumā, Pašvaldības policija ikgadēji piedalās valsts vai pašvaldību institūciju, kā ar nodibinājumu vai nevalstisko organizāciju rīkotajos pasākumos, tā piemēram, ikgadējā pasākumā “Esi zinošs, esi drošs”, Pašvaldības institūciju un izglītības iestāžu ikgadēji rīkotajos “Drošības skoliņa” pasākumos, pasākumā “Ēnu diena”, “Eiropas Mobilitātes nedēļa” ietvarā, Siguldas sporta skolas rīkotajās bērnu nometnēs, kur ikgadēji Siguldas pilsētas oficiālajā peldvietā pie Gaujas, bērni tiek iepazīstināti ar Pašvaldības policijas darba specifiku, materiāltehnisko

nodrošinājumu, darbinieku pamatzināšanās un profesionālo sagatavotību glābšanas darbu uz ūdens organizēšanā un nodrošināšanā.

Iepriekš minētajos bērnu drošības pasākumos Pašvaldības policija 2021. gadā piedalījies vai pati organizējusi un nodrošinājusi kopā 24 reizes, savukārt 2022. gadā šādos pasākumos Pašvaldības policija piedalījies vai pati organizējusi un nodrošinājusi kopā 26 reizes. 2023. gada pirmajā pusgadā Pašvaldības policija piedalījies vai pati organizējusi un nodrošinājusi kopā 17 pasākumos, ir īpašu uzmanību vēršot bērnu izpratnei par mobinga problemātiku vienaudžu vidū un elektronisko smēķēšanas ierīču lietošanas aizliegumiem, atkarību veidošanās bīstamībai un negatīvajai ietekmei uz bērnu veselību.

Ņemot vērā velosipēdu un elektroskrejriteņu, kā arī citu mazākaizsargāto ceļu satiksmes dalībnieku pārvietošanās līdzekļu modernizāciju un šādu transportlīdzekļu pieprasījuma pieaugumu sabiedrībā, kā arī ievērojot Pašvaldības ieguldījumu velosipēdu un elektroskrejriteņu vadīšanai paredzētās infrastruktūras attīstībā, arvien biežāk uz ielām var sastapt dažāda vecumu riteņbraucējus, elektroskrejriteņu vadītājus un laikmetīgā sporta inventāra lietotājus. Šādu pārvietošanās līdzekļu pieejamības un modernizācijas rezultātā, neizbēgami daļa velosipēdistu un elektroskrejriteņu vadītāji ir tieši bērni. Lai bērns būtu pārliecināts un labs velosipēda vadītājs, kurš pārzina ceļu satiksmes noteikumus un ir informēts par drošību uz ceļa, Pašvaldības policija, sadarbojoties ar Pašvaldības izglītības iestādēm, ikgadēji nodrošina izglītības iestāžu audzēkņu, kuri sasnieguši noteikto vecumu velosipēda vadītāja kvalifikācijas iegūšanai, apmācību, kuras noslēgumā, atbilstoši Pašvaldības policijas un VAS “Ceļu satiksmes drošības direkcija” noslēgtajam līgumam “Par sadarbību velosipēdu vadītāju eksaminācijā un informācijas apstrādē”, Pašvaldības policijas amatpersonas nodrošina apmācību noslēgušo bērnu eksamināciju un eksāmenu rezultātu ievadi transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā, kā arī organizē velosipēda vadītāju apliecību uzskaiti un izsniegšanu jauniešiem, kvalificētajiem velosipēdu vadītājiem.

Pašvaldības policijas iniciatīvas par bērnu velosipēdu vadītāju apmācību rezultātā, bērni ne tikai iegūst pamatzināšanas Ceļu satiksmes noteikumus un to piemērošanai ceļu satiksmē, bet arī veido izpratni par ceļu satiksmes drošības pamatprasību ievērošanas nepieciešamību, kā arī šādu apmācību noslēgumā iegūst velosipēda vadītāja kvalifikāciju. Pašvaldības policijas darba rezultātā velosipēda vadītāja kvalifikāciju 2021. gadā ieguva 360 bērni, savukārt 2022. gadā 336 bērni. Arī 2023. gadā Pašvaldības policija turpina intensīvu Siguldas novada administratīvajā teritorijā esošo izglītības iestāžu audzēkņu, kuri sasnieguši noteikto vecumu velosipēda vadītāja kvalifikācijas iegūšanai, apmācību.

Paralēli minētajam darbam izglītības iestāžu audzēkņu, kuri sasnieguši noteikto vecumu velosipēda vadītāja kvalifikācijas iegūšanai, apmācībā, Pašvaldības policija veic būtisku prevencijas darbu, lai skaidrotu velosipēdu vadītājiem, bet it īpaši – elektroskrejriteņu vadītājiem Ceļu satiksmes noteikumu pamatprasību ievērošanu un izpildi, apturot mazākaizsargāto satiksmes dalībnieku braucienus un skaidrojot Ceļu satiksmes noteikumus paredzētos nosacījumus, gadījumos, ja tiek saskatīti pārkāpumi ceļu satiksmes jomā.

Siguldas pilsētā 2022. gada jūnijā komercdarbību ar elektroskrejriteņu nomu Siguldas pilsētā uzsāka komersants “Bolt Tehnology OU” (turpmāk – Bolt), padarot vienkāršotu elektroskrejriteņu pieejamību jebkuram sabiedrības loceklim, tostarp bērniem.

Lai Bolt elektroskrejriteņu nomas pakalpojuma pieejamības rezultātā, neveidotos ceļu satiksmes drošības apdraudējumi un mazākaizsargāto satiksmes dalībnieku veselība būtiski apdraudējumi, Pašvaldības policijas vadība regulāri piedalījās Pašvaldības un Bolt rīkotajās

sanāksmēs, kuru laikā pilnvarotie pārstāvji vienojās par Bolt skrejriteņu darbības nosacījumiem, kā arī Bolt patērētāju ierobežojumiem. Vienlaikus Pašvaldības policijā 2022. gada 3. jūnijā tika izdots rīkojums Nr. 122.1-3/18 “Par sabiedriskās kārtības nodrošināšanu”, ar kuru Pašvaldības policijas amatpersonām tika uzdots velosipēdistu un elektroskrejriteņu vadītāju pastiprināta kontrole, nosakot šo ceļu satiksmes dalībnieku uzraudzību par vienu no prioritārajiem Pašvaldības policijas darbības virzieniem.

Pašvaldības policijas amatpersonas 2022. gadā ikdienā veica velosipēdistu un elektroskrejriteņu vadītāju kontroli, fokusuzmanību veltot bērnu dalībai ceļu satiksmē.

Atbilstoši Pašvaldības policijas 2022. gada 3. jūnija rīkojuma Nr. 122.1-3/18 “Par sabiedriskās kārtības nodrošināšanu” izpildei, laika periodā no 2022. gada 3. jūnija līdz 2022. gada 17. novembrim (pēdējais Pašvaldības policijas elektroniski reģistrējamo notikumu datu bāzē (turpmāk – ENŽ) reģistrētais notikums, kurā iesaistīts Bolt elektroskrejritenis) ENŽ reģistrēti 196 notikumi par velosipēdistu un elektroskrejriteņu vadītāju izdarītajiem pārkāpumiem. Izvērtējot ENŽ reģistrēto notikumu būtību, secināms, ka lielāko īpatsvaru veido gadījumi, kad uz Bolt vai cita veida elektroskrejriteņa vienlaikus braukušas divas vai vairāk personas, vai personas, kurām nav atbilstošas kategorijas vadīšanas tiesības vadīt elektroskrejriteņi vai nav sasniegts normatīvajā regulējumā noteiktais vecums, lai ceļu satiksmē vadītu elektroskrejriteņi.

Saskaņā ar Pašvaldības policijas 2023. gada 22. marta rīkojumu Nr. 122.1-3/10 “Par ceļu satiksmes un sabiedriskās kārtības prevenciju un uzraudzību” arī 2023.gadā velosipēdistu un elektroskrejriteņu vadītāju kontrole ir noteikta par vienu no Pašvaldības policijas ikdienas prioritārajiem uzdevumiem. Atbilstoši ENŽ datiem, 2023. gada pirmajā pusgadā ENŽ reģistrēti 60 notikumi par velosipēdistu un elektroskrejriteņu vadītāju izdarītajiem pārkāpumiem.

Atbilstoši ENŽ reģistrēto notikumu dinamikai par velosipēdistu un elektroskrejriteņu vadītāju izdarītajiem pārkāpumiem 2022. un 2023. gadā, ir secināms, ka elektroskrejriteņu vadītāju paradumi ir pozitīvi mainījušies, jo izdarīto pārkāpumu, kuru pārtraukšanā vai novēršanā 2022. un 2023. gadā ir iesaistījušies Pašvaldības policija, īpatsvars samazinās.

Atbilstoši normatīvajā regulējumā noteiktajai kompetencei bērnu tiesību aizsardzības jomā, Valsts policija un Pašvaldības policija veic un nodrošina administratīvo pārkāpumu izmeklēšanu un pierādījumu nostiprināšanu administratīvo pārkāpumu procesos, kurus izdarījuši bērni.

Saskaņā ar Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs uzturētās Administratīvā procesa izmeklēšanas atbalsta sistēmas (turpmāk – APAS) datiem Pašvaldības policija 2021.gadā uzsākusi un veikusi izmeklēšanu 27 administratīvo pārkāpumu procesos, savukārt 24 administratīvo pārkāpumu procesos pieņemts lēmums par nepilngadīgās personas atzīšanu par vainīgu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, un administratīvo pārkāpumu procesi nodoti pēc piekritības pašvaldību Administratīvajām komisijām lēmuma pieņemšanai par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem (nepilngadīgām personām, kuras nav sasniegušas 18 gadu vecumu) 27 administratīvo pārkāpumu procesos, no kuriem 15 administratīvo pārkāpumu procesi kvalificēti par tabakas vai elektronisko smēķēšanas iekārtu lietošanu vai glabāšanu; 7 administratīvo pārkāpumu procesi izmeklēti par alkoholisko dzērienu lietošanu un atrašanos alkohola reibumā; 2 administratīvo pārkāpumu procesi izmeklēti par alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu nodošanu bērna rīcībā, savukārt par bērna atrašanos publiskā vietā pēc plkst. 22.00 bez pilngadīgas personas, kura atbildīga par bērna uzraudzību, klātbūtnes, izmeklēti un pašvaldību Administratīvajai komisijai.

Vienlaikus ar Pašvaldības policijas darbu administratīvo pārkāpumu procesu izmeklēšanā, kuru rezultāti tiek reģistrēti noteiktā kārtībā APAS jeb e-lietā, Pašvaldības policijas ENŽ reģistrēti arī citi notikumi, kuros iesaistīti bērni (minētajos gadījumos informētas Pašvaldības vai valsts kompetentās institūcijas, kā arī bērnu likumiskie pārstāvji), un proti:

- par agresīva uzvedību un suicīda draudiem Pašvaldības policija nodevusi Neatliekamās medicīniskā palīdzības dienesta (turpmāk – NMPD) mediķu aprūpei, kuri bērnu nogādājuši medicīniskā palīdzības sniegšanai ārstniecības iestādē;
- par apkārtējo iedzīvotāju miera traucēšanu (skaļa uzvedība, mūzikas klausīšanās) veiktas pārrunas ar nepilngadīgajiem 4 gadījumos;
- par atrašanās publiskā vietā pēc plkst. 22.00 bez pilngadīgas personas, kura atbildīga par bērna uzraudzību, klātbūtnes, aizrādījumi izteikti 9 nepilngadīgām personām;
- par atrašanās narkotisko vai psihotropo vielu iespaidā Pašvaldības policija nodevusi NMPD mediķu aprūpei 1 nepilngadīgo, kuri bērnu nogādājuši medicīniskā palīdzības sniegšanai, par notikušo informējot Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Pierīgas Ziemeļu iecirkni (bijušo Siguldas iecirkni) (turpmāk – Iecirknis);
- par atrašanos alkoholisko dzērienu ietekmē sabiedriskā vietā Pašvaldības policija nodevusi NMPD mediķu aprūpei 1 nepilngadīgo, kuri bērnu nogādājuši medicīniskā palīdzības sniegšanai, par notikušo informējot Iecirkni;
- par iespējamo smēķēšanu skolas autobusā aizturēti divi nepilngadīgie, informācija nodota Iecirknim;
- par transportlīdzekļu ekspluatācijas prasību pārkāpumiem uz koplietošanas ceļiem bez atbilstošas kategorijas transportlīdzekļu vadīšanas tiesībām aizturētas un Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Ceļu policijas bataljonam nodotas kopumā 4 nepilngadīgas personas.

Savukārt 2022. gadā Pašvaldības policija uzsākusi un veikusi izmeklēšanu 25 administratīvo pārkāpumu procesos, kuros pieņemts lēmums par nepilngadīgās personas atzīšanu par vainīgu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, un par procesu nodošanu pēc piekrišanas pašvaldību Administratīvajām komisijām lēmuma pieņemšanai par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem (nepilngadīgām personām, kuras nav sasniegušas 18 gadu vecumu), no tiem: 11 administratīvo pārkāpumu procesi kvalificēti par tabakas vai elektronisko smēķēšanas iekārtu lietošanu vai glabāšanu; 9 administratīvo pārkāpumu procesi izmeklēti par alkoholisko dzērienu lietošanu un atrašanos alkohola reibumā, savukārt 5 administratīvo pārkāpumu procesi kvalificēti un izmeklēti saskaņā ar Administratīvo sodu likuma par pārkāpumiem pārvaldes, sabiedriskās kārtības un valsts valodas lietošanas jomā 11. panta pirmo daļu, jo nepilngadīgo rīcībā kvalificēta kā sīkais huligānisms.

Vienlaikus ar Pašvaldības policijas darbu administratīvo pārkāpumu procesu izmeklēšanā, kuru rezultāti tiek reģistrēti noteiktā kārtībā APAS jeb e-lietā, Pašvaldības policijas ENŽ reģistrēti arī citi notikumi, kuros iesaistīti bērni (minētajos gadījumos informētas Pašvaldības vai valsts kompetentās institūcijas, kā arī bērnu likumiskie pārstāvji), un proti:

- par agresīva uzvedību un suicīda draudiem Pašvaldības policija nodevusi NMPD mediķu aprūpei, kuri bērnu nogādājuši medicīniskā palīdzības sniegšanai ārstniecības iestādē 3 personas;

- par agresīva uzvedību 1 persona;
- par atrašanās publiskā vietā pēc plkst. 22.00 bez pilngadīgas personas, kura atbildīga par bērna uzraudzību, klātbūtnes, aizrādījumi izteikti 3 nepilngadīgām personām;
- par atrašanās narkotisko vai psihotropo vielu iespaidā Pašvaldības policija nodevusi NMPD mediķu aprūpei 1 nepilngadīgo, kuri bērnu nogādājuši medicīniskā palīdzības sniegšanai, par notikušo informējot Iecirkni;
- par atrašanos alkoholisko dzērienu ietekmē sabiedriskā vietā Pašvaldības policija nodevusi NMPD mediķu aprūpei 6 nepilngadīgie, kuri bērnu nogādājuši medicīniskā palīdzības sniegšanai, par notikušo informējot Iecirkni;
- par enerģijas dzērienu lietošanu aizrādījums izteikts 5 nepilngadīgajiem;
- par skolas ekskursijas pasākuma neatļautu un nesaskaņotu pamešanu aizrādījums izteikts 1 nepilngadīgajam, nogādājot to atpakaļ skolas ekskursijas vietā;
- par neatļautu un nesaskaņotu Allažu bērnu un ģimenes atbalsta centra (krīzes centra) pamešanu aizrādījums izteikts 11 personām, nogādājot tos atpakaļ krīzes centrā;
- par iespējamo smēķēšanu izglītības iestādes telpās, aizrādījums izteikts 1 nepilngadīgajam;
- par transportlīdzekļu ekspluatācijas prasību pārkāpumiem uz koplietošanas ceļiem bez atbilstošas kategorijas transportlīdzekļu vadīšanas tiesībām aizturētas un Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Ceļu policijas bataljonam nodotas kopumā 6 nepilngadīgās personas.

Vienlaikus, lai kontrolētu nepilngadīgo iespējas Siguldas novada administratīvās teritorijas tirdzniecības vietās iegādāties alkoholiskos dzērienu, enerģijas dzērienus vai tabakas izstrādājumus, Pašvaldības policija saskaņā ar Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likuma 12. panta piektajā daļā un 15. panta pirmajā daļā, Enerģijas dzērienu aprites likuma 6. pantā un Alkoholisko dzērienu aprites likuma 15. panta trešajā un ceturtajā daļā noteikto kompetenci un atbilstoši Ministru kabineta 2013. gada 20. augusta noteikumu Nr. 619 “Kontrolpirkuma veikšanas kārtība” prasībām, nolūkā kontrolēt normatīvajā regulējumā noteiktos aizliegumus pārdot alkoholiskos dzērienus, enerģijas dzērienus un tabakas izstrādājumus, augu smēķēšanas produktus, elektroniskās smēķēšanas ierīces un uzpildes tvertnes personām, kuras ir jaunākas par 18 gadiem, regulāri plāno, organizē un nodrošina kontrolpirkumu izdarīšanu Siguldas novada administratīvās teritorijas tirdzniecības vietās.

2022. gadā kontrolpirkumi veikti 8 reizes, no kurām uzsākts 1 administratīvā pārkāpuma process un piemērots sods, saistībā ar aizliegtu vielu pārdošanu nepilngadīgai personai;

2023. gada pirmajā pusgadā kontrolpirkumi veikti 6 reizes, no kurām uzsākti 8 administratīvā pārkāpuma procesi un piemēroti sodi, saistībā ar aizliegtu vielu pārdošanu nepilngadīgai personai.

Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 152. pantā noteikto regulējumu, lietas par nepilngadīgo personu izdarītajiem administratīvajiem pārkāpumiem izskata nozaru likumos noteikto publisko personu iestāžu amatpersonas, t.sk. Siguldas novada pašvaldības Administratīvā komisija.

Laika periodā no 2022. gada janvāra līdz 2023. gada augustam Siguldas novada pašvaldības Administratīvās komisija izskatījusi 185 administratīvo pārkāpumu lietas par nepilngadīgo personu izdarītiem likumpārkāpumiem. (2022. gadā – 103, 2023. gada pirmajā pusgadā – 82).

Bez vecāku gādības palikušo bērnu aprūpe

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 7.¹ pants noteic, ka “katram bērnam ir neatņemamas tiesības uz ģimeni” un minētā likuma 26. panta pirmā daļa noteic, ka “ģimene ir dabiska bērna attīstības un augšanas vide, un katram bērnam ir neatņemamas tiesības uzaugt ģimenē. Valsts un pašvaldība atbalsta ģimeni [...]”.

Neraugoties uz Sociālā dienesta piedāvātajiem un sniegtajiem sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību, gadījumos, kad situācija ģimenēs, kurās atrodas bērni, nemainās un uzlabojumi nav novērojami, tiek ziņots Siguldas novada Bāriņtiesai (turpmāk – Bāriņtiesa). Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 2. panta pirmo daļu bāriņtiesa ir pašvaldības izveidota aizbildnības un aizgādības iestāde.²

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 57. pantā noteiktajam iestāde, kurai lieta ir piekritīga, ierosina administratīvo lietu, ja tai kļūst zināmi fakti, uz kuriem pamatojoties saskaņā ar tiesību normām ir jāizdod vai var tikt izdots attiecīgs administratīvais akts, kā arī tad, ja iestādei ir pamats uzskatīt, ka šādi fakti varētu būt.

Civillikuma 203. panta pirmajā daļā un Bāriņtiesu likuma 22. panta pirmajā daļā noteikti tie apstākļi, kas var būt par pamatu bērna aizgādības tiesību pārtraukšanai. Minētā likuma 22. panta 1¹.punktā noteikts, ka bāriņtiesa, ierosinot lietu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, veic riska novērtēšanu (vecāka līdzatkarība, problēmas neatzīšana u.tml.), informē vecāku par sekām un uzdod viņam sadarbībā ar sociālo dienestu noteiktā termiņā novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus.

Bāriņtiesai pēc noteiktā laika termiņa, kas dots vecākam aizgādības lietas ietvaros bērna attīstībai nelabvēlīgo apstākļu novēršanai, jāvērtē, vai vecāks šajā termiņā ir novērsis bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus un vai bērna palikšana ģimenē var radīt draudus bērna dzīvībai un veselībai, lemjot par aizgādības tiesību pārtraukšanu/nepārtraukšanu vecākam.

Aizgādības tiesību pārtraukšana ir būtisks vecāka tiesību ierobežojums. Aizgādības tiesību pārtraukšana vecākam ir galējais līdzeklis, ja nav iespējams novērst bērna vislabākajām interesēm nelabvēlīgos apstākļus, viņam paliekot vecāka aizgādībā.³

Vecāku skaits, kuriem 2022. gadā pārtrauktas bērnu aizgādības tiesības:

2021. gads – 15 personas (informācija satur Siguldas novada Bāriņtiesas, Inčukalna novada bāriņtiesas, Mālpils novada bāriņtiesas un Krimuldas novada bāriņtiesas datus)

2022. gads – 13 personas.

Gadījumos, kad vecākam ir pārtrauktas bērna/bērnu aizgādības tiesības, bērnam nodrošināma ārpusģimenes aprūpe. Ārpusģimenes aprūpi organizē un pārrauga Siguldas novada Bāriņtiesa, primāri nodrošinot bērnam iespējas augt ģimeniskā vidē. Lemjot par ārpusģimenes aprūpi, bāriņtiesa izskaidro bērnam iespējamās aprūpes veidus un noskaidro bērna viedokli.

Ārpusģimenes aprūpi nodrošina:

1. aizbildnis – primāri;
2. audžuģimene – līdz laikam, kamēr bērns var atgriezties savā ģimenē vai tiek adoptēts, vai tiek nodibināta aizbildnība;

² Bāriņtiesu likums. LR likums. Latvijas Vēstnesis Nr. 107, 07.07.2006.

³ Tiesu prakses apkopojums. Aizgādība, saskarsme, uzturlīdzekļi. 2022. Pieejams: <https://www.at.gov.lv/lv/tiesu-prakse/tiesu-prakses-apkopojs/civiltiesibas>

3. ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija, ja nav citas iespējas.

Bāriņtiesu likuma 39. panta pirmā daļa noteic, ka “pēc tam kad ir pieņemts lēmums par bērna ārpusģimenes aprūpi, bāriņtiesa nekavējoties par to informē bērna vecāku dzīvesvietas sociālo dienestu un lūdz sniegt nepieciešamo palīdzību bērna vecākiem”. Pasākumiem, kas tiek veikti laikā, kamēr vecākam ir pārtrauktas aizgādības tiesības, ir jābūt vēršamiem uz to apstākļu, kas bijuši aizgādības tiesību pārtraukšanas pamatā, novēršanu un vecāka un bērna atkalapvienošanu.⁴ Atbilstoši Civillikuma 203. panta ceturtajai daļai [...], ja gada laikā no aizgādības tiesību pārtraukšanas nav iespējams tās atjaunot, bāriņtiesa lemj par prasības celšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai. Līdz ar to, bāriņtiesas pienākums ir lemt par iespēju bērna vecākiem pārtrauktās aizgādības tiesības atjaunot.

Vērtējot vecāku skaitu, kuriem bāriņtiesa pārskata gadā atjaunojusi bērna pārtrauktās aizgādības tiesības:

2021. gads – 1 perona (informācija satur Bāriņtiesas, Inčukalns novada bāriņtiesas, Mālpils novada bāriņtiesas un Krimuldas novada bāriņtiesas datus)

2022. gads – 2 personas.

Pašvaldība atbalsta aizbildņus, audžuģimenes (specializētās audžuģimenes) un adoptētājus par kuriem Bāriņtiesa ir pieņēmusi lēmumu par bērna ārpusģimenes aprūpi, atbilstoši saistošiem noteikumiem⁵, sniedzot pabalstu:

1. aizbildņim;
2. audžuģimenei (specializētai audžuģimenei);
3. adoptētājam pirmsadopcijas periodā.

Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 4. panta ceturto daļu bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem nodrošināma aprūpe ģimeniskā vidē – audžuģimenē, pie aizbildņa, un tikai tad, ja tas nav iespējams, aprūpe tiek nodrošināta ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā. No minētā izriet, ka primāri jāmeklē iespējas bērnam tikt ievietotam ģimeniskā vidē – audžuģimenē vai pie aizbildņa.

Pašvaldība 2022. gadā ārpusģimenes aprūpe nodrošinājusi 18 bērniem – 6 bērni ievietoti audžuģimenēs, 7 bērni aizbildņu ģimenēs un 5 bērni ievietoti ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

Kopējais bērnu skaits pašvaldībā, kas uz 2023. gada 1. janvāri atradās ārpusģimenes aprūpē bija 86 bērni, no kuriem audžuģimenēs uzturējās 16 bērni, aizbildņu ģimenēs atradās 58 bērni un ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā 12 bērni. Savukārt 2021. gadā audžuģimenēs uzturējās 15 bērni, aizbildņu ģimenēs atradās 41 bērns un ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā 10 bērni. Ārpusģimenes aprūpi bērniem nodrošina 5 audžuģimenes, kurās ievietots 1 pašvaldības administratīvajā teritorijā dzīvojošs bērns. Dati liecina, ka 2022. gadā 5 bērniem tika mainīta ārpusģimenes aprūpes forma, no audžuģimenes aizbildņa ģimenē nonāca 3 bērni, bet no aizbildņa ģimenes audžuģimenē 1 bērns un 1 bērns no ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas nonāca aizbildņa ģimenē. Savukārt 2021. gadā 3 bērniem tika mainīta ārpusģimenes aprūpes forma, 1 bērns tika adoptēts no aizbildņības un 2 bērni no aizbildņa ģimenes nonāca audžuģimenē.

⁴ Tiesu prakses apkopojums. Aizgādība, saskarsme, uzturlīdzekļi. 2022. Pieejams: <https://www.at.gov.lv/lv/tiesu-prakse/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas>

⁵ Siguldas novada pašvaldības 2021. gada 14. oktobra saistošie noteikumi Nr. 23 “Par sociālajām garantijām bez vecāku gādības palikušam bērnam Siguldas novadā”

No minētā secināms, ka lielākā daļa audžuģimenēs dzīvojošie bērni uzturas citu pašvaldību audžuģimenēs. Līdz ar to nepieciešams veicināt audžuģimeņu attīstību pašvaldībā. Ministru kabineta 2018. gada 26. jūnija noteikumu Nr. 355 “Ārpusģimenes aprūpes atbalsta centra noteikumi” 2. punkts noteic, ka ārpusģimenes aprūpes “atbalsta centri nodrošina pasākumu kopumu, kas veicina bez vecāku gādības palikušu bērnu labklājību, drošību, patstāvību, kā arī audžuģimeņu, jo īpaši specializēto audžuģimeņu, un adoptētāju, aizbildņu un viesģimeņu skaita pieaugumu”.

Uz doto brīdi pašvaldības administratīvajā teritorijā nav neviens ārpusģimenes aprūpes atbalsta centrs, kas varētu būt skaidrojams ar mazo audžuģimeņu skaitu pašvaldībā.

No 5 pašvaldībā esošajām audžuģimenēm, neviena nav piešķirts specializētās audžuģimenes statuss – krīzes audžuģimene. Saskaņā ar Ministru kabineta 2018. gada 26. jūnija noteikumu Nr. 354 “Audžuģimenes noteikumi” (turpmāk – Audžuģimenes noteikumi) 9.1. punktu krīzes audžuģimene ir audžuģimene, kurai ir vismaz triju gadu pieredze audžuģimenē ievietoto bērnu aprūpē un kura jebkurā diennakts laikā uzņem bērnu, kas šķirts no ģimenes, aizbildņa vai audžuģimenes.⁶ Krīzes audžuģimene nodrošina bērnu uzņemšanu savā aprūpē jebkurā diennakts laikā neatkarīgi no bērna vecuma un dzimuma, tas ir, zīdaiņus, pirmsskolas un sākumskolas vecuma bērnus, pusaudžus, brāļus (pusbrāļus) un māsas (pusmāsas), tādējādi tiktu samazināta iespēja, ka bērni varētu tikt ievietoti bērnu aprūpes iestādēs.⁷

Attiecībā uz atlīdzību par audžuģimenes pienākumu pildīšanu saskaņā ar Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumu Nr. 1549 “Kārtība, kādā piešķir un izmaksā atlīdzību par audžuģimenes pienākumu pildīšanu” 2. punktu. Vienlaikus minētie Ministru kabineta noteikumi paredz, ka atlīdzību audžuģimenei izmaksā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra.

Saskaņā ar Audžuģimenes noteikumu 76. punktu “audžuģimene saņem atlīdzību par audžuģimenes pienākumu pildīšanu un pabalstu bērna uzturam, kā arī pabalstu apģērba un mīkstā inventāra (piemēram, gultas veļas, segas, spilvena, matrača) iegādei”. Atbilstoši Audžuģimeņu noteikumu 78.punktam “pabalstu bērna uzturam un pabalstu apģērba un mīkstā inventāra iegādei audžuģimenei izmaksā no tās pašvaldības budžeta līdzekļiem, kura noslēgusi līgumu ar audžuģimeni.

Pamatojoties uz Siguldas novada pašvaldības 2021. gada 14. oktobra saistošie noteikumu Nr. 23 “Par sociālajām garantijām bez vecāku gādības palikušam bērnam Siguldas novadā” 41.punktu “ikmēneša pabalsts audžuģimenei bērna uzturam piešķirams valstī noteikto divu minimālo uzturlīdzekļu apmērā, ņemot vērā bērna vecumu”. Uzturlīdzekļu aprēķināšanas kārtība ir noteikta Ministru kabineta noteikumos Nr. 37 “Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam”, ņemot vērā valstī noteikto minimālo darba algu un bērna vecumu.

Siguldas novada pašvaldība noteikusi lielāku pabalsta apmēru bērna uzturam kā tas noteikts normatīvajā regulējumā par minimālo pabalsta apmēru bērna uzturam. Turklāt jāņem vērā, ka Pašvaldības saistošajos noteikumos noteikts procentuāls pabalsta apmērs, kas atkarīgs no valsts minimālās mēnešalgas apmēra, līdz ar to, gadījumā, ja valsts minimālā mēnešalga paaugstinās, tad palielinās minimālo uzturlīdzekļu apmērs un attiecīgi pabalsta apmērs bērna uzturam palielināsies.

Tāpat Pašvaldības 2021. gada 14. oktobra saistošie noteikumu Nr. 23 “Par sociālajām garantijām bez vecāku gādības palikušam bērnam Siguldas novadā” 44. punkts noteic, ka “vienreizēja pabalsta audžuģimenei bērna apģērba un mīkstā inventāra iegādei katram bērnam līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai ir trīs valstī noteikto sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērā” un šo noteikumu 45. punkts

⁶ Audžuģimenes noteikumi. Ministru kabineta 26.06.2018. noteikumi Nr. 354. Latvijas Vēstnesis Nr. 129, 29.06.2018.

⁷ Ministru kabineta noteikumu projektu “Audžuģimenes noteikumi” un “Ārpusģimenes aprūpes atbalsta centra noteikumi” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejams: <https://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40458110>

noteic, ka “vienreizēja pabalsta audžuģimenei bērna apģērba un mīkstā inventāra iegādei katram bērnam līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai ir trīs valstī noteikto sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērā”.

Pašvaldība noteikusi arī pabalstu aizbildnim. Siguldas novada pašvaldības 2021. gada 14. oktobra saistošo noteikumu Nr. 23 “Par sociālajām garantijām bez vecāku gādības palikušam bērnam Siguldas novadā” 32. punkts noteic, ka “atbalstot aizbildeņus, pabalsts aizbildnim par aizbildeņa pienākumu pildīšanu par otro un katru nākamo aizbildeņībā esošo bērnu ir 55,00 *euro* mēnesī”.

Tāpat pašvaldība atbalstu sniedz adoptētājam pirmsadopcijas periodā bērna uzturam Pašvaldības 2021. gada 14. oktobra saistošo noteikumu Nr. 23 “Par sociālajām garantijām bez vecāku gādības palikušam bērnam Siguldas novadā” 36. punkts noteic, ka “pabalsts adoptētājam pirmsadopcijas periodā bērna uzturam piešķirams valstī noteikto divu minimālo uzturlīdzekļu apmērā, ņemot vērā bērna vecumu”.

Pamatojoties uz Pašvaldības 2021. gada 14. oktobra saistošiem noteikumi Nr.23 “Par sociālajām garantijām bez vecāku gādības palikušam bērnam Siguldas novadā” Pašvaldība sniedz palīdzību un atbalstu bārenim vai bez vecāku gādības palikušam bērnam pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās⁸, nodrošina dzīvesvietu normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un palīdz materiāli:

1. vienreizējs pabalsts patstāvīgas dzīves uzsākšanai;
2. vienreizējs pabalsts sadzīves priekšmetu un mīkstā inventāra iegādei;
3. pabalsts ikmēneša izdevumu segšanai, ja persona turpina mācības;
4. mājokļa pabalsts pilngadību sasniegušam bez vecāku gādības palikušam bērnam un bārenim pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās.

Galvenās problēmas bērnu tiesību aizsardzības jomā

Programmas izstrādes laikā tika analizētas bērnu tiesību aizsardzībā iesaistīto jomu speciālistu veiktās aptaujas un pētījumu rezultāti. No iegūtajiem rezultātiem izriet, ka aktuālākās bērnu un problēmas ir saistītas ar :

- mācību, uzvedības grūtībām, nevēlēšanos apmeklēt skolu un neefektīviem risinājumiem izglītības iestādēs, atbalsta personāla trūkumu;
- bērnu mentālās veselības problēmām;
- smēķēšanu, citu atkarības vielu lietošanu, procesu atkarību;
- saskarsmes problēmām ģimenē u.c.;
- problēmsituācijām ar skolu (grūtības veidot attiecības ar pedagogiem, vienaudžiem);
- brīvprātīgo mentoru trūkumu, profesionāla mentora pakalpojuma nodrošināšanu.

Sociālā dienesta darbinieki, strādājot ar ģimenēm un bērniem, visbiežāk saskaras ar vecāku problēmām, kuras saistītas ar:

- zemiem ienākumiem, lielām parādsaistībām (t.sk. par mājokli), neprasmi plānot finanses;
- nodarbinātības problēmām (īpaši mazo bērnu vecākiem pēc bērna kopšanas, dēļ bērnu pastiprinātas slimības, pirmsskolas izglītības iestādes stingrākām prasībām);
- emocionālu, fizisku, seksuālu vardarbību pret bērniem, novārtā pamešanu;

⁸ Siguldas novada pašvaldības 2021. gada 14. oktobra saistošie noteikumi Nr. 23 “Par sociālajām garantijām bez vecāku gādības palikušam bērnam Siguldas novadā”

- nepilno ģimeņu vecāku grūtībām nopelnīt iztiku, vienlaicīgi audzināt un aprūpēt, u.c.
- vecāku ar garīga rakstura traucējumu (psihiski trauc., garīgās att.tr.) sadzīves, bērnu audzināšanas un saskarsmes grūtībām;
- grūtībām veidot funkcionālas attiecības vecāku starpā, vecākiem ar bērniem (atšķirīgi uzskati par bērnu vajadzībām, interesēm, audzināšanu u.c.), šķirto vecāku domstarpības;
- pārmērīgu atkarību vielu lietošanu, līdzatkarības problēmas;
- zemu vecāku sociālo, sadzīves prasmju, zemu izglītību, motivāciju iesaistīties prasmju attīstīšanā;
- nepiemērotiem sadzīves apstākļiem;
- aizbildņu u.c. pieaugušo grūtībām traumatizētu bērnu audzināšanā;
- grūtībām audzināt bērnu ar mācību, uzvedības grūtības, autismu, garīga rakstura traucējumiem, nepietiekamu atbalstu, sadarbību ar vecākiem izglītības sistēmā;
- sociālu izolētību.

Nepietiekams nodrošinājums:

- izglītības iestādes nav piemērotas bērniem ar īpašām vajadzībām (kustību traucējumiem).
- izveidot (pilnveidot un paplašināt) krīzes centra bērniem un ģimenēm ar bērniem, kuri nonākuši krīzes situācijā pakalpojumu (vecāku atkarības problēmas, vardarbība ģimenē u.c.).
- izveidot ģimenes un ārpusģimenes atbalsta centra pakalpojumu (psihologs, saskarsmes persona, mediators);
- pilnveidot un attīstīt dažāda atbalsta pakalpojumu pieejamību (atkarību profilakses speciālists, psihiatrs, neirologs, ginekologs, zobārsts u.c.).

Vispārīgie noteikumi

1. Programma nosaka Siguldas novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) mērķi un uzdevumus, pasākumu kopumu un resursus bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanā pašvaldības administratīvajā teritorijā.
2. Bērns ir persona, kas nav sasniegusi 18 gadu vecumu, izņemot tās personas, kuras saskaņā ar likumu izsludinātas par pilngadīgām.
3. Bērnam kā fiziski un intelektuāli nenobriedušai personai vajadzīga īpaša aizsardzība un gādība.
4. Visām darbībām attiecībā uz bērnu prioritāri ir jānodrošina bērna tiesības un intereses.
5. Bērnu tiesību ievērošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām pašvaldības administratīvajā teritorijā koordinē un pārrauga Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupa.

Programmas mērķis un uzdevumi

6. Programmas mērķis ir nodrošināt bērnu tiesību ievērošanu Siguldas novada administratīvajā teritorijā, sekmējot bērnu un ģimeņu dzīves kvalitātes uzlabošanu.
7. Programmas uzdevumi:
 - 7.1. efektīvi izmantojot Pašvaldības un nevalstisko organizāciju resursus, īstenojot mērķtiecīgus pasākumus, nodrošināt bērnu tiesību un labāko interešu ievērošanu:
 - 7.1.1. bērna pamattiesību un pienākumu īstenošanā;
 - 7.1.2. atbalstā ģimenēm ar bērniem;
 - 7.1.3. ārpusģimenes aprūpē;
 - 7.1.4. izglītībā un attīstoša brīvā laika pavadīšanā;
 - 7.1.5. veselības veicināšanā un aprūpē.
 - 7.2. uzlabot Pašvaldības, valsts institūciju un sabiedrības sadarbību bērnu tiesību aizsardzībā:
 - 7.2.1. konkrētizēt katras institūcijas pienākumus un atbildību bērnu tiesību aizsardzībā;
 - 7.2.2. aktivizēt un koordinēt sabiedrības un nevalstisko organizāciju iesaisti bērnu tiesību nodrošināšanā.
 - 7.3. pilnveidot prevencijas darbu bērnu likumpārkāpumu novēršanā un tiesību nodrošināšanā.

Bērna pamattiesību un pienākumu īstenošana

8. Bērna pamattiesības un pienākumus nosaka Bērnu tiesību aizsardzības likums.
9. Siguldas novada administratīvajā teritorijā bērnu tiesību ievērošanu savas kompetences robežās nodrošina Pašvaldības Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupa, Siguldas novada Bāriņtiesa, Siguldas novada pašvaldības Sociālais dienests, Siguldas novada pašvaldības Centrālās pārvaldes Izglītības un Sporta pārvalde (izglītības iestādes), Siguldas novada Pašvaldības policija un Valsts policija.
10. Pašvaldības Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupa:
 - 10.1. analizē situāciju bērnu tiesību aizsardzības jomā un izsaka priekšlikumus Pašvaldībai par bērnu attīstībai un audzināšanai, uzvedības korekcijai nepieciešamo pakalpojumu attīstīšanu Siguldas novada administratīvajā teritorijā;
 - 10.2. sniedz Labklājības ministrijai priekšlikumus normatīvo aktu pilnveidei un sadarbības uzlabošanai bērnu tiesību aizsardzības jomā;
11. Siguldas novada Bāriņtiesa:
 - 11.1. nodrošina bērnu personisko un mantisko tiesību un interešu aizsardzību, aizbildnības, adopcijas, audžuģimeņu un viesģimeņu lietu kārtošānu;
 - 11.2. informē Siguldas novada pašvaldības Sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju par ģimenēm, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un

kurām nepieciešama palīdzība;

11.3.sadarbojas ar citām bāriņtiesām, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām, veselības aprūpes un izglītības iestādēm, sociālajiem dienestiem, Valsts policiju un Valsts probācijas dienestu, un zvērinātu tiesu izpildītājiem, lai nodrošinātu bērnu tiesību un interešu aizstāvību;

11.4.piedalās ar bērnu saistītu lietu izskatīšanā tiesā un sniedz atzinumus;

11.5.nodrošina bērna ārpusģimenes aprūpi ģimeniskā vidē;

11.6.sniedz palīdzību bērnam, kura tiesības un intereses ir apdraudētas, kā arī bērnam, kurš pēc palīdzības vērsies bāriņtiesā;

11.6.uzklausā bērnu ikvienā jautājumā, kas skar bērna intereses;

12.Siguldas novada pašvaldības Sociālais dienests:

12.1.sniedz sociālo palīdzību un materiālo atbalstu atbilstoši normatīvo aktu prasībām, nodrošina sociālās palīdzības pieejamību ģimenēm Siguldas novada administratīvajā teritorijā;

12.2.Siguldas novada pašvaldības Sociālā dienesta Ģimenes atbalsta nodaļa veic sociālo darbu, nodrošina mērķtiecīgus sociālos pakalpojumus, kas orientēti uz ģimenes sociālo problēmu mazināšanos un bērna psihosociālo drošību, attīstot pašas ģimenes resursus un iesaistot atbalsta sistēmas;

12.3.sadarbībā ar citām institūcijām un speciālistiem, iesaistot arī nevalstiskās organizācijas, izstrādā nepilngadīgo likumpārkāpēju sociālās korekcijas un sociālā atbalsta programmas.

13.Siguldas novada pašvaldības Centrālās pārvaldes Izglītības un sporta pārvalde:

13.1.risina obligātās izglītības apguves jautājumus;

13.2.pārrauga mācību un audzināšanas procesu;

13.3.Siguldas novada izglītības iestāžu atbalsta jomas speciālisti nodrošina nepieciešamo atbalstu bērnam problēmsituācijās.

14.Siguldas novada Pašvaldības policija sadarbībā ar Valsts policiju un Pašvaldības institūcijām veic preventīvos pasākumus darbā ar nepilngadīgajiem likumpārkāpējiem.

Atbalsts ģimenēm ar bērniem

15.Pašvaldība atbalsta ģimenes ar bērniem, sniedz sociālu palīdzību un sociālos pakalpojumus:

16.Pašvaldība sadarbojas ar nevalstiskām organizācijām atbalsta pasākumu rīkošanā ģimenēm ar bērniem.

Ārpusģimenes aprūpe

18. Ārpusģimenes aprūpi organizē un pārrauga Siguldas novada Bāriņtiesa.

19. Ārpusģimenes aprūpi nodrošina:

19.1. aizbildnis;

19.2. audžuģimene (līdz laikam, kamēr bērns var atgriezties savā ģimenē vai tiek adoptēts, vai tiek nodibināta aizbildnība);

19.3. ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija.

20. Siguldas novada Bāriņtiesa sadarbībā ar ģimenes un audžuģimenes atbalsta centriem organizē atbalsta pasākumus aizbildņiem, audžuģimenēm, potenciāliem adoptētājiem.

21. Pašvaldība sniedz palīdzību un atbalstu bārenim vai bez vecāku gādības palikušam bērnam, nodrošina dzīvesvietu normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un palīdz materiāli.

Izglītība un attīstoša brīvā laika pavadīšana

22. Pašvaldība nodrošina iespējas apgūt pirmskolas izglītību katram bērnam atbilstoši viņa spējām:

- 22.1. vispārējās pirmskolas izglītības programmās;
- 22.2. speciālās pirmskolas izglītības programmās, tai skaitā bērniem ar garīgās attīstības traucējumiem un smagiem garīgās attīstības traucējumiem.
23. Pašvaldība nodrošina iespējas iegūt pamatizglītību atbilstoši izglītojamo spējām:
 - 23.1. vispārējās programmās;
 - 23.2. speciālajās pamatizglītības programmās, tai skaitā bērniem ar garīgās attīstības traucējumiem un smagiem garīgās attīstības traucējumiem;
24. Visās izglītības iestādēs Pašvaldība nodrošina logopēda, psihologa, speciālā pedagoga un citu speciālistu pieejamību.
25. Pašvaldība nodrošina iespējas iegūt vidējo izglītību vispārējās vidējās izglītības programmās.
26. Profesionālās ievirzes izglītību nodrošina profesionālās ievirzes izglītības iestādes (sporta, mūzikas un mākslas skolas).
27. Pašvaldība, papildus valsts finansējumam, nodrošina līdzfinansējumu mācību grāmatu un mācību līdzekļu iegādei, noteiktām mērķa grupām.
28. Pašvaldība īsteno projektus pilsoniskai audzināšanai un bērnu individuālo izglītošanās vajadzību nodrošināšanai:
 - 28.1. atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai;
 - 28.2. atbalsts karjeras izglītošanai;
 - 28.3. atbalsts priekšlaicīgai mācību pārtraukšanas samazināšanai;
 - 28.4. jaunatnes jomas stiprināšanai, veidojot dziļāku izpratni par jaunatnes politiku un jauniešu līdzdalības iespējām lēmumu pieņemšanas procesos, un sabiedriskajā dzīvē.
29. Pašvaldība nodrošina resursus attīstoša brīvā laika pavadīšanai atbilstoši bērnu vecumam, interesēm un vajadzībām.

Vecāku izglītošana

30. Izglītības iestādes īsteno vecāku izglītošanu bērnu audzināšanas un bērnu tiesību jautājumos.
31. Siguldas novada Sociālais dienests, piesaistot nevalstiskās organizācijas un veselības aprūpes speciālistus, organizē atbalsta grupas vecākiem, ģimenēm, kurās konstatētas problēmas bērnu audzināšanā.

Veselības veicināšana un aprūpe

33. Pašvaldībā medicīniskos pakalpojumus nodrošina sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Siguldas slimnīca” speciālisti, ģimenes ārstu prakses Siguldas novada administratīvajā teritorijā, nepieciešamības gadījumā Neatliekamās medicīnas palīdzības dienests.
34. Visās izglītības iestādēs tiek ievērotas higiēnas prasības un noteikumi veselīga ēdiena sagatavošanai bērniem.
35. Siguldas novadā nodrošināts Pedagoģiski medicīniskās komisijas pakalpojums.

Nobeiguma noteikumi

39. Pašvaldība pastāvīgi īsteno programmā apkopotās aktivitātes, ievieš un realizē jaunas iniciatīvas bērnu tiesību nodrošināšanā Siguldas novada administratīvajā teritorijā.
40. Siguldas novada pašvaldības Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupa ir atbildīga par programmas izpildes uzraudzību kā arī informācijas apmaiņas kārtību – cik bieži un kā programmas izpildē iesaistītās institūcijas ziņo par plānoto aktivitāšu un rezultatīvo rādītāju izpildi.
41. Grozījumus šajā programmā iesniedz Pašvaldības Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupa sadarbībā ar programmā iesaistītajām institūcijām, tos apstiprina ar Siguldas novada domes lēmumu.

Rīcības plāns Siguldas novada Bērnu tiesību aizsardzības programmai 2023.–2028. gadam

1. Rīcības virziens		Bērnu tiesību aizsardzības nodrošinājums pašvaldībā			
Nr.p.k.	Pasākums	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Izpildes termiņš	Finanšu un resursu avoti
1.1	Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupas sadarbības stiprināšana.	Celta darba kapacitāte.	Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupa	Pastāvīgi	
1.2.	Amata vietas izveidošana bērnu likumpārkāpumu profilakses inspektoram.	Siguldas novada Pašvaldības policijā izveidota amata vieta - bērnu likumpārkāpumu profilakses inspektoram.	SNPP	2024. gada otrais pusgads	
1.3.	Bērnu tiesību aizsardzības speciālista amata vietas izveidošana.	Izglītības un sporta pārvaldē izveidota amata vieta “ Bērnu tiesību aizsardzības speciālists”	Izglītības un sporta pārvalde	2024. gada otrais pusgads	
1.4.	Krīzes centra pakalpojuma izveide.	Pieejama neatliekama psiholoģiska palīdzība un droša vide krīzes situācijās nonākušām ģimenēm.	Pašvaldība	2027. gads	
1.5.	Ģimenes un ārpusģimenes atbalsta centra izveide.	Pieejami atbalsta pakalpojumi aizbildņiem, adoptētājiem, audžuģimenēm un ģimenēm, kurās ir domstarpības bērnu saskarsmes kārtības noteikšanas jautājumos.	Pašvaldība	2027. gads	
2. Rīcības virziens		Izglītības nodrošinājums pašvaldībā, brīvā laika pavadīšanas iespējas			
2.1.	Veicināt bezmaksas pieejamību bezmaksas izglītības nodarbībām.	Vismaz viens bezmaksas pulciņš PII.	Izglītības un sporta pārvalde	2024. gada otrais pusgads	
2.2.	Paplašināt aktīva brīvā laika pavadīšanas iespējas (piem., ”Raina parks”).	Izveidotas vairākas aktīva brīvā laika pavadīšanas vietas visā novada teritorijā, paredzot atbilstošu vecuma grupām zonu iedalījumu.	Pašvaldība	2025. gada otrais pusgads	

3. Rīcības virziens		Pašvaldības atbalsts ģimenēm ar bērniem			
3.1.	Mobilitātes nodrošināšana nokļūšanai uz interešu izglītības iestādēm un citām brīvā laika pavadīšanas vietām.	Iespēja brīvi pārvietoties ar sabiedrisko transportu visā novada teritorijā.	Pašvaldība	Pastāvīgi	
3.2.	Agrīnā prevencija.	Samazinājušies augsti riski ģimenēs (samazinājies gadījumu skaits Sociālajā dienestā, Bāriņtiesā un nepilngadīgo likumpārkāpumu jomā).	Pašvaldības visas iestādes	Pastāvīgi	
3.3.	Atbalsta un medicīnas personāla nodrošināšana izglītības iestādēs.	Visās novada izglītības iestādēs nodrošināts atbalsta personāls (sociālais pedagogs, speciālais pedagogs, logopēds, pedagoga palīgs, psihologs, medmāsa).	Pašvaldība	2025. gads	
3.4.	Bērnu dienas centra izveidošana un jauniešu iniciatīvām atbilstošu telpu iekārtošana, un materiāltehniskās bāzes pilnveidošana.	Izveidoti bērnu dienas centri katrā novada pagasta centrā. Izveidotas un aprīkotas jauniešu iniciatīvām atbilstošas telpas, t.sk. jauniešu centri.	Pašvaldība	2025. gads	
4. Rīcības virziens		Speciālistu, bērnu, vecāku izglītošana par bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem			
4.1.	Vecāku izglītošana bērnu aprūpes un audzināšanas jautājumos.	Notikušas lekcijas, atbalsta grupas, informācijas dienas u.c. pasākumi.	Pašvaldība, veselības aprūpes speciālisti	Pastāvīgi	
4.2.	Izglītības iestāžu un citu ar bērnu tiesību aizsardzību saistīto speciālistu izglītošana un atbalsta sniegšana.	Informatīvie semināri, supervīzijas.	Pašvaldības visas iestādes	Pastāvīgi	
5. Rīcības virziens		Veselības aprūpe pašvaldībā			
5.1.	Paplašināt pieejamības iespējas bērnu vispārējās veselības jomā.	Turpināt nodrošināt pediatra pakalpojumu pieejamību, nodrošināt plašāku zobārstniecības, neirologa, fizioterapeita, ginekologa pieejamību.	Pašvaldība, SIA "SIGULDAS SLIMNĪCA"	2025. gada otrais pusgads	
5.2.	Nodrošināt bērnu psihiskās veselības pieejamību novadā.	Brīvi pieejams bērnu psihiatrs, psihoterapeits, atkarību profilakses speciālists, psihologs.	Pašvaldība, SIA "SIGULDAS SLIMNĪCA"	2025. gada otrais pusgads	

STARPINSTITUCIONĀLĀS SADARBĪBAS SHĒMA BĒRNU TIESĪBU AIZSARDZĪBAS JOMĀ SIGULDAS NOVADĀ

1. KLASES AUDZINĀTĀJS/PEDAGOGS / PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS PEDAGOGS

- ✓ Izvērtē radušos gadījumu un/vai problēmsituāciju, sniedz informāciju konkrētam atbalsta personāla speciālistam izglītības iestādē, saskaņā ar iestādes iekšējās kārtības noteikumiem.

2. ATBALSTA PERSONĀLS (sociālais pedagogs, psihologs, speciālais pedagogs, logopēds, medmāsa)

- ✓ Izvērtē saņemto informāciju un piesaista izglītības iestādes atbalsta jomas speciālistus (ja nav atbalsta personāla speciālistu – sadarbību veic izglītības iestādes administrācija un iesaistītie pedagogi).
- ✓ Sastāda vēlamos atbalsta pasākumus izglītojamajam kopā ar vecākiem, kā arī to īstenošanas veidus pedagoģiskajam personālam. Veic pārrunas ar bērnu un vecākiem par sadarbību.
- ✓ Ja darbs nesasniedz rezultātu, sociālais pedagogs vai atbalsta personāla vadītājs / speciālists rakstiski informē vecākus un informē izglītības iestādes administrāciju.

3. IZGLĪTĪBAS IESTĀDES ADMINISTRĀCIJA

- ✓ Veic darbības atbilstoši savai kompetencei.
- ✓ Ja nav rezultātu, izglītības iestādes administrācija nosūta oficiālu vēstuli (papīra formātā vai elektroniski ar drošu elektronisko parakstu) ar pievienotiem materiāliem (veiktās darbības fiksē atbilstoši izglītības iestādes normatīviem) par veikto darbu:

Siguldas novada pašvaldības Sociālajam dienestam – ja konstatētas sociālās problēmas ģimenē;

Valsts policijai – ja veiktas prettiesiskas darbības, ja izglītojamais neievēro Iekšējās kārtības noteikumus izglītības iestādē, ja vecāki neveic vecāku pienākumus bērna izglītošanas nodrošināšanā;

Pašvaldības policijai – ja veiktas prettiesiskas darbības, ja izglītojamais neievēro Iekšējās kārtības noteikumus izglītības iestādē.

4. SIGULDAS NOVADA PAŠVALDĪBAS SOCIĀLĀ DIENESTA ĢIMENES ATBALSTA NODAĻA

- ✓ Sociālais darbinieks veic darbu ar ģimeni – izvērtē ģimenes apstākļus un riskus, sadarbojas ar izglītības iestādi un citām institūcijām, nepieciešamības gadījumā organizē starpinstitucionālo tikšanos.
- ✓ Sniedz izglītības iestādei atbildi par sadarbības uzsākšanu vai turpināšanu ar ģimeni, kā arī

- rekomendācijas bērna situācijas maiņai skolas vidē.
- ✓ Augsta riska gadījumā, ja tiek konstatēti bērna augšanai un attīstībai nelabvēlīgi apstākļi, informē **Siguldas novada Bāriņtiesu** oficiālā vēstulē, ja vecāks atsakās sadarboties, ja nenodrošina izglītību, veselības aprūpi, psiholoģisko izpēti un vai citu speciālistu apmeklējumu problēmsituācijas cēloņu konstatēšanai;
 - ✓ Ja darbs nesasniedz rezultātu vai ģimene nav motivēta sadarbībai, sniedz informāciju Siguldas novada Bāriņtiesai oficiālā vēstulē papīra formātā vai elektroniski ar drošu elektronisko parakstu.

5. SIGULDAS NOVADA BĀRIŅTIESA

- ✓ Piedalās starpinstitucionālās sanāksmēs.
- ✓ Atbilstoši kompetencei izvērtē situāciju vai ir pamats pieņemt vienpersonisku lēmumu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem.
- ✓ Nepieciešamības gadījumā ierosina administratīvo lietu un lemj par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem, vai lūdz **Siguldas novada pašvaldības Sociālajam dienestam** turpināt darbu ar ģimeni.

6. SIGULDAS NOVADA PAŠVALDĪBAS BĒRNU TIESĪBU AIZSARDZĪBAS SADARBĪBAS GRUPA

- ✓ Koordinē preventīvos pasākumus un izskata gadījumus, ja nepieciešama palīdzība speciālistiem darbā ar nepilngadīgiem likumpārkāpējiem un viņu ģimenēm;
- ✓ Rīko sēdes par problēmsituācijām izglītības iestādēs, sniedz rekomendācijas, nepieciešamības gadījumā tiek uzaicināti vecāki, bērni, iesaistīto institūciju speciālisti;
- ✓ Izsaka priekšlikumus Pašvaldībai par nepieciešamo pakalpojumu attīstīšanu.